ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5107 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 192 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 2 ՌԱՄԱԶԱՆ 1320 ԺԹ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5107

درعلیه‌ده غلطه‌ده «آره‌ولك» غزته‌سی ادارەخانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ եւ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղրշ.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆրք.
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոսքալի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշի փուլը 100 ղրուշի հաշուով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի:

Տանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ 20

ԱՌԿԱԽ ՀԱՇԻՒՆԵՐ

Տնտեսական Խորհուրդը իր ուշադրութիւնը ամէնէն աւելի կեդրոնացուցած է այս պահուս՝ Թաղական Խորհուրդներու հաշուետուութեանց վրայ որոնք անպայման կերպով կը յապաղին:

Իր վերջին նիստին մէջ, այդ Խորհուրդը, վճռական որոշում մը տուաւ որ եթէ գործադրութեան դրուի՝ թէ՛ Պատրիարքարանի վարչական մէկ մարմինը իր բարոյական հեղինակութիւնը յարգել տրուած պիտի ըլլայ, եւ թէ՛ Թաղ. Խորհուրդները,—դէթ անոնք որ հարիւր տարուս չատ վարժ չեն,—դաս մը առած պիտի ըլլան: Իրրեւ վերջին պայմանաժամ, մէկ ամիս ալ սպասելէ ետքը, Տնտես. Խորհուրդը իր կողմէ յատուկ պաշտօնեաներ պիտի խրկէ իբրեւ համարառու, անոնց ըլլալիք վճարումը Թաղային սընտուկէն դանձել տալով: Այսքանը կը բաւէ՞ սակայն, եւ բանաւոր չըլլա՞ ուրիշ բան մըն ալ խորհիլ. — Օրինակի համար, կրկնակի ազդարարութեանց հակառակ՝ հաշիւ տալէ խոյս տուող Թաղ. Խորհուրդները լուծել եւ անոնց տեղ նորեր ընտրել տալու առաջարկ մը ներկայել վարչութեան: Հաշիւ չտալը չի նշանակեր անպատճառ թէ մատակարարութեան մը մէջ զեղծում կայ. բայց եթէ նոյն իսկ անփութութեան արդիւնք են տեսնուած ձգձգումները, Պատրիարքարանը իրաւամբ պիտի մտածէ թէ այդքան անփութութիւն ցուցադրող մարմին մը ի՞նչքան խղճմտիր եղած կրնայ ըլլալ իր գործառնութեանց մէջ: Վերջերս Թաղ. Խորհուրդ մը յօժարած էր իր հաշիւները տալ, 1898էն մինչեւ 1900 — կամ ասոր չափ հեռաւոր չրջանի մը պատկանող հաշիւներ — եւ անշուշտ գոհունակութեան զերի մըն ալ կը սպասէր իր ճշդապահութեանը համար:

Ուրիշ ոչ նուազ կարեւոր խնդիր մը, որ կը զբաղեցնէ Տնտեսական Խորհուրդը, եկեղեցիներու եւ վարժարաններու սեպհական չարժական ու անչարժ ստացուածքները ցուցակագրուելու եւ Պատրիարքարան զրկուելու պահանջումն է, ընդհանուր տոմարի մը մէջ արձանագրուելու համար: Այս նպատակով ալ կոչուած ըրած է Թաղ. Խորհուրդներուն եւ զանազան հաստատութեանց վարիչներուն, առանց տակաւին գոհացում գտած ըլլալու:

Ինչո՞ւ այս յապաղումները:

Միթէ Թաղ. Խորհուրդները Աղքատախնամներուն չա՞փ ալ լաւ կազմակերպութիւն մը չունին, որոնք իւրաքանչիւր տարեշրջանի վերջ իրենց իրենց հաշիւները կը հրատարակեն իսկ, առանձին տետրակներով: Ամէն Թաղ. Խորհուրդ մեայուն կամ այցելու քարտուղար մը ունի, բաց ի իր գանձապետէն, համարակալէն ու ատենադպիրէն, որոնք կ'ենթադրուի թէ օրը օրին կ'արձանագրեն դրամական գործառնութիւնները: Հաշուեկշիռ մը պատրաստելը այդքա՞ն դժուար աշխատութիւն մըն է այդքան հոգիի համար: Մեր Թաղ. Խորհուրդներու անդամները ընդհանրապէս գործի մարդիկ կ'ըլլան, վաճառական, խանութպան, սեղանաւոր, եւ այլն. կամ գէթ՝ ասոնք կը ստանձնեն մատակարարական ճիւղը, իրենց միւս պաշտօնակիցներուն թողլով դպրոցի հոգաբարձութիւն եւայլն: Արդ, իրենց անձնական գործերու մէջ ճշդապահ հանդիսացող այդ մարդիկը պէ՞տք էր որ անճշդապահ դառնային իրենց վստահուած հանրային գործի մը մէջ:

Տնտեսական Խորհուրդը իր կատարեալ իրաւասութեանը մէջ է հաշուետուութենէ խոյս տուող մատակարար մարմիններուն նկատմամբ տնօրինած խստութիւնը, եւ աւելի՛ն գործադրելով, որուն համար պիտի վայելէ անշուշտ Վարչութեան ալ աջակցութիւնը: Եւ այն օրը, որ յաջողի բոլոր Թաղ. Խորհուրդները վարժեցնել՝ տարուէ տարի իրենց հաշիւները տալու, ինչպէս կ'ընեն դրամատուները, վաճառատունները, եւայլն, բարեբար գործ մը կատարած պիտի ըլլայ, կարգապահական սկզբունք մըն ալ հաստատելով միանգամայն, յարգել տուած ըլլալով իր օրինաւոր մէկ որոշումը՝ իր իրաւասութեան ենթարկուած մարմիններուն:

Տ. Ա.

ՄԵԾ ԽԱՐԴԱԽՈՒՀԻՒՆ ՇՈՒՐՋԸ

ՈՒՐ Է ՏԻԿԻՆ ԻՒՄՊԷՐ

Բարիզ, 26 Նոյեմ.

Վեց ամիսէ աւելի է որ «դարուս ամենամեծ խարդախները» իրենցմէ մէկ միլիոն ներ պահանջողներուն մինակ ծակ սու մը ձգելով եթերի պէս ցնդեցան յանկարծ, վեց ամիսէ աւելի անցած է այն օրէն՝ երբ դատական նախարար Պ. Վալլէ երեսփոխանական ամփոփի մը բարձրէն կը գոռար. «... եւ երբ ներկայանան դատարանին առջեւ, ու պիտի ներկայանան, որովհետեւ բռնի պիտի բերենք զիրենք...» Վեց ամիս անցած է այն օրէն, եւ տակաւին Տիկին Իւմպէր չեկաւ ու Պ. Վալլէ չբերաւ զանի: Ասով մէկտեղ՝ խնդիրը իր այժմէութիւնը չի կորսնցուներ ու մէկ քանի օրէն երեսփ. Ժողովի մէջ հարցապնդումներ պիտի ըլլան այս մասին. ուստի Պ. Վալլէ ալ ձեռքերը պարապ չներկայանալու համար կարծես, արտաքոյ կարգի փութկոտութիւն մը ցոյց կուտայ վերջին ատեններս: Մենք ալ մեր թերծն–պատմութեան իբր շարունակութիւն, ամփոփենք ինչ որ դիտցուեցաւ մինչեւ հիմա ա՛լ այսուհետեւ պատմական դարձած հերոս – խարդախուհիին փախուստի մասին:

Ո՞ւր է Տիկին Իւմպէր. ժամանակակից ամենամեծ հանելուկն է զոր լուծողին ֆրանսական կառավարութիւնը քսան հազար ֆրանքի կլորիկ նուէր մը պիտի ընէ: Ռամիկը, որ ընդհանրապէս շատ հեռուները չուզեր երթալ, առաջին օրը իսկ արհամարհոտ կերպով ուսերը թօթուեց ու լուծեց հանելուկը. — Տիկին Իւմպէ՞ր, օ՜հ, նախարարութիւնը շատ լաւ գիտէ թէ ո՞ւր է, բայց չուզեր ձերբակալել, որովհետեւ գիտէ թէ ահագին գայթակղութիւն մը պիտի մէջտեղ ելլէ... երկրորդ Բանամա մը... Նախկին նախարարներու, երեսփոխաններու, ծերակուտականներու դատավարութիւն, դատապարտութիւն, եւայլն: Ու ասանկ տրամաբանեցին չէ թէ միայն ամբոխն ու ազգը, այլ նաեւ շատ մը խելացի ու չափազանց զարգացեալ անձնաւորութիւններ, անշուշտ անդամ մըն ալ հաստատելով սա ճշմարտութիւնը թէ չափազանցութեան երկու ծայրերը իրարու կը դպչին:

Ուրիշներ ալ որ քիչ մը աւելի տրամաբանել ուզեցին, ուրիշ կերպով բացատրեցին Տիկին Իւմպէրի փախուստն եւ կորստիւնը: Չէ՛, կառավարութիւնը չի գիտեր անոր ո՛ւր ըլլալը եւ ո՛չ ալ կը վախնայ թէ անոր ձերբակալումը գայթակղութիւն մը մէջտեղ հանէ, եւ նոյն իսկ Պ. Վալլէ երջանիկ պիտի զգայ ինքզինքը, եթէ հարցապնդումին օրը՝ «բերի, դտայ, էվրեկ՛ա»կարդալու դուշ, ճակատին քրտինքը սրբելով. բայց եթէ Պ. Վալլէ այսօր այսքան կը յոգնի, եթէ վեց ամսուան մէջ քառասուն հազար ֆրանք հեռագրի ծախք ըրած է աշխարհի ամէն կողմ «բռնեցէ՛ք» պոռալու համար, առանց անոնց հետքն իսկ գտնելու, պատճառը այն է կ'ըսեն որ ֆրանսական ոստիկանութիւնը անոնց փախուստը ամէն կերպով դիւրացուցած է Տիկին Իւմպէրի աչքերուն... չէ՛, ոսկիներուն չնորհիւ Ուս այս առթիւ նոյն ինքն Բարիզի ոստիկանութեան տեսուչ Պ. Լէբին իր պատմութիւնը ունեցաւ ու քիչ մնաց որ իր պաշտօնը պիտի զոհէր... քայլի մը փոխարէն: Լեր ասկէ չեմ գիտեր որչափ ատեն առաջ Պ. Լէբին իր աղջիկը կ'ամուսնացնէ, Տիկին Իւմպէր ադամանդէ քայլ մը կը նուիրէ անոր, բան մը որ ուրիշ պարագաներու մէջ ո՛չ մէկ նշանակութիւն չէր ունենար. եկուր տես որ հիմա աչքերդ կը հանէ: Ու լրագիրները որ չեղած տեղէն բան կը հանեն, մէջտեղ հանեցին քայլը, ու հաւատացէք որ չխնայեցին զինքը. երեսն ի վեր պոռալ սկսան թէ՝ քայլին չնորհիւ Տիկին Իւմպէր դռները բաց է գտեր ու օձիքը ազատեր է: Պ. Լէբին ստիպուեցաւ Քաղաքապետական Ժողովին մէջ բացատրութիւններ տալ այս մասին ու ինքզինքը ազատեց, յայտարարելով թէ այն օրը որ գիտցած է Տիկին Իւմպէրի ի՛նչ ծաղրկ ըլլալը, ետ դրկած է քայլը, ուր որ պէտք էր դրկել:

Բայց եւ այնպէս Տիկին Իւմպէր կըրցած է փախչիլ, չնորհիւ ոստիկանութեան կամաւոր անհոգութեան: Որովհետեւ այն պահուն երբ ամէն կողմ մինչեւ Ճաղոն ու Հապէշիստան հեռագիրներ կը վազէին, Տիկին Իւմպէրէն առաջ հասնելու համար, հոս՝ Պոռտոյի ոստիկանութիւնը քանը՛ցորս ժամ ետքը մինակ հրաման կը ստանար պէտք եղած հսկողութիւնը ընելու համար: Ու այսօր գրեթէ հաստատուած է թէ ոչ Տիկին Իւմպէր նոյն ինքն, բայց գոնէ իր եղբայրը Ռօմէն ու քոյրը՝ Մառի Տօրինեաք դրամարկղին ու քոյրը՝ Մառի Տօրինեաք դրամարկղին մէկ օր առաջ Բարիզի Օրլեանի կայարանէն մեկնած են դէպի Պոռտո, ուր օր մը մնացեր են Տէր եւ Տիկին Ռօժիս կեղծ անունի տակ ու անկէ ալ Սպանիա անցեր են: Անկէ անդին, ա՛լ հետքերնին կորսուեր է: Երկու ենթադրութիւն կայ. ոմանք կը կարծեն թէ Սպանիայէն Արժանթինի ճամբան բռնած են, ուրիշներ ալ կ'ըսեն թէ վանքի մը մէջ պահուրտած են. միւնակ չենք գիտեր թէ իրը հասարակ աշխարհական–գողեր ընդունուա՞ծ են հոն, թէ չէ Տիկին Իւմպէր, իր քոյրը եւ աղջիկը կղերական քօղը գլուխնին ձգած ու պարեն ալ գլուխնին ածիլած, չուանը մէջքերնին կապած, ոտքերնին բոպիկ՝ ապաշխարելու դացած են հոն: Աս ալ կը գիտնանք հարկաւ օր մը:

Ե. ԱՐՇԱՐՈՒՆԻ

ՆԱՄԱԿ ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԷՆ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի)

ՄԱՐՍԻԼԻԱ, 25 Նոյեմ.

Ինչպէս գրած էի որդէն, քաղաքիս հայ գաղթականութեան ժողովը գումարուեցաւ ամսոյս 9/22ին չաբաթ օրը մեր մատրան մէջ, նախագահութեամբ Վեհափառ Առաջնորդ Տ. Գէորգ եպիսկոպոս Իւթիւճեանի. հրաւիրեալ տանտէրերը անդամներէն տանտէրհիկներ ներկայութեամբ: Ս. Առաջնորդը նախ «Հոգւոյց» կարդաց ժողովին նորոգ հանգուցեալ անդամ Յովհաննէս էֆ. Կիւմշեանի հոգւոյն համար: Ս. Նախագահը յայտարարելով թէ ժողովին նախորդ չրջանի դիւանը արդէն հրաժարած է, հրաւիրեց առժամեայ դիւանը կազմել՝ մայր դիւանի ընտրութեան համար. առաջարկութեամբ նախագահ հօր եւ համաձայնութեամբ ժողովականներու, առժամեայ ատենապետ կարգուեցաւ տեղւոյս պարսկական ընդհանուր հիւպատոս Տեար Սիմէոն Գ. Միրզայանց եւ ատենադպիր՝ Տեար Յովհ. Գուլյումճեան:

Ատենապետը դաղտնի քուէարկութիւն կատարուելով, բացարձակ մեծամասնութեամբ առժամեայ դիւանի անդամները վերընտրուեցան եւ ժողովականները չնորհաւորեցին զիրենք: Տեար Ս. Միրզայանց խորին չնորհակալութիւն յայտնելով՝ իր ծանր զբաղումներուն պատճառաւ կը մերժէր ընդունիլ սոյն պաշտօնը, սակայն Ս. Առաջնորդին յորդորանաց եւ ժողովականներուն միահամուռ փափաքներուն հակառակեցաւ:

Տեար Ատենապետը յայտարարեց թէ ասկէ առաջ ժողովը երիցս ի նիստ հրաւիրուած էր, նոր Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը կատարելու համար, սակայն երեք անգամին ալ մեծամասնութիւն չգոյացուն պատճառաւ, երրորդ անգամին ներկայ եղող անդամները առաջարկած էին Ս. Առաջնորդին՝ որ ինքը տնօրինէ զարժանն: Ս. Առաջնորդը փափաքելով որ օրինաւոր քուէարկութեամբ կատարուի նոր Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը՝ աւելորդ չէր համարած այս անգամ եւս հրաւիրել ժողովը: Հետեւապար առաջարկեց անմիջապէս ձեռնարկել քուէարկութեան: Ժողովականներէ ոմանք դիտել տալով թէ անձնական ծանր զբաղումներու պատճառաւ խոյս կը տրուի հոգաբարձական պաշտօնէն՝ առաջարկեցին որ եթէ ընտրուելիք երեք հոգաբարձուներէն մէկը հրաժարելու ըլլայ՝ միւս երկու անդամները ազատ ըլլան իրենց երրորդ անդամակից մը ընտրելու, փոխանակ նոր ընտրութիւն կատարելու: Առաջնորդ Սրբազանը փափաք յայտնեց որ այնպիսի՛ անձեր ընտրուին՝ որոնք սիրայօժար ստանձնեն իրենց պաշտօնը:

Ձեռնարկուեցաւ դաղտնի քուէարկութեան եւ բացարձակ առաւելութեամբ ընտրուեցաւ Տեար Յակոբ Թիւրապեան: Համեմատականի մեծագոյն Տեարք Յակոբ Սելեան, Գրիգոր Հայրումեանց, Յովհաննէս Սանաթեան, Մինրան Թէքէեան:

Ատենապետը եւ ժողովականներէն շատեր թէպէտ եւ յայտարարեցին որ սոյն չորս անձերէն առաւելագոյն քուէ ստացող առաջին երկուքը ընտրեսն համարուին, սակայն Ս. Առաջնորդին առաջարկութեամբ, կրկին քուէարկութիւն կատարուեցաւ եւ առաւելագոյն քուէներով ընտրուեցան Տեարք Յակոբ Սելեան եւ Գրիգոր Հայրումեանց:

Ատենապետը Դիւանէն՝ ծանոյց ընտրութեան արդիւնքը՝ եւ չնորհաւորելով նորընտիր Հոգաբարձութիւնը, կարողութիւն մաղթեց: Ժողովականները խնդութեամբ ձայնակցեցան եւ Ս. Առաջնորդը «Պանպանիչ» աղօթքը կարդալով նոր Հոգաբարձուներուն վրայ՝ չնորհաւորեց զիրենք ինչպէս եւ ժողովականները, սոյն բարեյաջող ընտրութեան համար: Ժողովականները ցրուեցան, ամէնքն ալ գոհունակ տպաւորութեան տակ:

Նորընտիր Հոգաբարձութեան անդամներէն Տեարք Յ. Թիւրապեան, Յ. Սելեան եւ Գ. Հայրումեանց քաղաքիս մէջ հաստատուած են բաղում տարիներէ ի վեր եւ կը զբաղին վաճառականութեամբ: Ասոնցմէ մէկը կամ միւսն այլ եւ այլ ժամակներու մէջ քանիցս վարած են հոգաբարձութեան պաշտօնը. իրենց պատուաւոր դիրքով յարգելի եղած են միշտ ո՛չ միայն քաղաքիս Հայերուն այլ եւ օտարներուն: Անկեղծօրէն կը չնորհաւորենք զիրենք՝ սրտագին մաղթելով իրենց համար կարողութիւն եւ յաջողութիւն:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅՑԵՐԻ ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Դ

Ի դարի սկզբին, Պարսկաստանի Հայերի համար անյետաձգելի պահանջ է դարձել հիմնաւոր ուսումը. անհրաժեշտ է, որ Պարսկահայերը ստեղծեն փոքր ի չատէ զօրեղ կուլտուրա, եթէ կամենում են պահպանել իրանց գոյութիւնը այն երկրում, ուր հարիւրաւոր դարերով նրանք ապրել են եւ պահպանել իրանց անհատական ինքնուրոյնութիւնը: Այլ եւս անկարելի է բաւականանալ այն դպրոցներով, որ նրանք ունեցել են մինչեւ այսօր եւ ունեն:

Եւ դրա պատճառը շատ պարզ է: Պարսկաստանը, իբրեւ ասիական երկիր, չինական պատով էր շրջապատել իրան, մինչեւ անցեալ դարի վերջին քառորդը, բայց անոնք քայքայվեցան երբ նա սկսեց չիվել Եւրոպայի եւ գլխաւորապէս Ռուսաստանի ու Անգլիոյ հետ: Այս երկու մեծ պետութիւնների քաղաքական եւ անտեսական մրցութիւնը, առեւտրական յարաբերութիւնները, որոնք ծագեցին Պարսից ժողովրդի եւ օտար ազգերի մէջ, գլխաւորապէս Ցրանսայի, Ռուսաստանի, Անգլիայի մէջ, այն հետեւանքն ունեցան, որ եւրոպական մարքերը, դանդաղ, բայց դարձեալ որոշ սահմանների մէջ սկսեցին արծարծվել, տարածվել եւ ինքը Պարսից կառավարութիւնը ստիպված տեսաւ իրան դիմել Ռուսներին եւ այլ Եւրոպացիներին ու նրանց օգնութեամբ դինուորական, վարչական, ելեւմտական, մաքսային եւ այլ մի քանի բարեկարգութիւններ մտցնել երկրի մէջ: Աւստրիացիները եւ Ռուսները հիմնեցին բանկեր, չինեցին ճանապարհներ, Բելգիացիները չինեցին Թէհրանում ձիաքարշ եւ բարեկարգեցին մաքսատները, Ֆրանսիացիները կարգի դրին պօստային հաղորդակցութիւնը եւ մտցրին Պարսկաստանը միջազգային պօստային դաշնակցութեան մէջ: Հաղորդակցութեան ճանապարհների դիւրացման չնորհիւ, պարսիկ ժողովուրդը, որ իր առեւտրական յարաբերութիւնները Եւրոպայի եւ Ռուսաստանի հետ կատարում էր գլխաւորապէս Հայերի միջոցով, սկսեց ինքն ուղղակի յարաբերութեան մէջ մտնել, այցելել Եւրոպական առեւտրական կետրոններ, միւս կողմից էլ Եւրոպացիներ — Ռուսներ, Անգլիացիներ, Ֆրանսիացիներ, Բելգիացիներ զանազան պաշտօնների եւ կամ առեւտրական գործերով սկսեցին հաստատվել Պարսկաստանում, առեւտրական մեր հիմնել, զանազան կոնցեսիաներ ձեռք բերել եւ չահագործել: Սկզբում այնպէս էր թւում Հայերին թէ իրանք կարող են վնասվել Եւրոպացիների այդ առեւտրական հոսանքից, բայց իրականութիւնը ապացուցեց ընդհակառակը եւ ցոյց տուեց որ Հայերը, եթէ ունենան զարգացումն եւ ուսում, կարող են զբաղմունք եւ գործ ունենալ եւ բարեկեցութեան, հարստութեան ճանապարհը հարթել իրանց համար: Եւրոպացիները իրանց ձեռնարկութիւնները Պարսկաստանում առաջ տանելու համար պէտք ունեն միջնորդների, օգնականների, որովհետեւ իրանք անծանօթ են երկրի լեզուին, հանդամանքներին, պայմաններին: Այդ միջնորդի օգնականի դերը կարող է խաղալ միայն հայ տարրը, իբրեւ ամենից զարգացածը եւ կուլտուրապէս ամենից բարձրը Պարսկաստանի միւս տարրերի մէջ: Եւ ճշմարիտ, մենք տեսնում ենք որ եւրոպական լրջոր ձեռնարկութիւնների մէջ բաղմաթիւ հայ երիտասարդներ, փոքր ի չատէ ուսում ստացած կամ որ եւ է եւրոպական լեզուի՝ ֆրանսերէնին, անգլերէնին, ռուսերէնին ծանօթ՝ չատ շուտ պաշտօն եւ տեղ ստացան ու օտարները ստիպված տեսան իրանց դիմել Հայերի օգնութեան: Տարակոյս չկայ որ Պարսկաստանը արդէն բացած լինելով իր դռները եւրոպական կապիտալների եւ շահագործութեան առաջ, հետզհետէ արդիւնագործութիւնը, առեւտուրը գնտնի տակ թաղված բնական հարստութիւնների — որոնցով այնքան առատ է Պարսկաստանի— չահագործումը լայն ծաւալ եւ զարգացումն պէտք է ստանան եւ Հայերը գործունէութեան լայն ասպարէզ կարող են ունենալ, եթէ միայն պատրաստված լինեն այդ ասպարէզի համար: Իսկ աւելի խոշոր արդիւնաբերական, կապիտալիստական ձեռնարկութիւնների մէջ գործելու համար պէտք է եւ աւելի մեծ պատրաստութիւն ունենալ, կուլտուրապէս աւելի հզօր եւ կարող լինել, ուսման աւելի բարձր մակերեւոյթի վրա կանգնած լինել, այլապէս Եւրոպացիները ստիպված կը լինեն Հայերին այլ տարբերով կամ դարձեալ Եւրոպացիներով փոխարինելու համար միջոցներ մտածել: Վերջապէս, կուլտուրապէս բարձրանալով, տեխնիկական դիտութիւններին ծանօթանալով, Հայերը իրանք եւս կարող են անկախօրէն եւ ինքնուրոյն սկսել չահագործական եւ արդիւնաբերական ձեռնարկութիւններ:

Սակայն թէ՛ Եւրոպացիների օգնական եւ միջնորդի դեր խաղալու, թէ անկախ, ինքնուրոյն ձեռնարկողներ հանդիսանալու համար անհրաժեշտ է, որ Հայերը ձեռք բերեն անհրաժեշտ ուսումը: Մասնաւոր անհատներ մտածում են այդ նպատակին հասնել, ուղարկելով իրանց որդիներին Ռուսաստանի եւ Եւրոպայի դպրոցները, բայց այդ երդանիկների թիւը այնքան քիչ է, այնքան աննշան, որ այդ մասին խօսելն աւելորդ է. խօսքը այստեղ ընդհանուր հայ ազգաբնակութեան, հայ մասսայի համար է, հայ ժողովրդի կուլտուրան բարձրացնելու վրա է: Դրա համար պէտք է, որ հայ ազգաբնակութիւնը Պարսկաստանում իր սեփական դպրոցներն ունենայ, քանի որ չը կան Պարսից պետական դպրոցներ, որոնք նրանք կարողանային ուսումն ստանալ եւ ունենալ այնպիսի դպրոցներ, որոնք կարողանային բաւարարութիւն տալ յարուցված անհրաժեշտ պահանջներին. դրա համար անհրաժեշտ է, որ Հայերի ուսման գործը Պարսկաստանում դրվի բոլորովին այլ հիմունքների, հատատ, յարատեւ հիմունքների վրա եւ ոչ պատահական անցնաւորութիւններից կախված բնաւորութիւն ունենայ: Եւ այդ տեսակէտն էր, որ ստիպեց Պարսկահայերի կրթութեան գործով զբաղվող մի խումբ անձանց մտածել այն միջոցների մասին, որոնցմով հնարաւոր լինէր իրագործել առաջադրված նպատակը:

Հ. Ա.

ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆԸ ՎԱՐԶԱՏՐՈՒԱԾ

(ՆՈՐ Ա. Վ. Է Պ)

—Ուրեմն դերջնականապէս կը մերժէ՞ք:

—Ո՛չ Պ. Ժան, չեմ մերժեր, այլ կ'ուզեմ ըսել թէ քանի մը օր ալ պէտք է որ սպասէք:

Ժան ժժգունեցաւ. Թարթիչներուն մէջ յանկարծ չողացող արցունքի գոյզ մը կաթիլները իր ձեռքով դաղտնապէս սրբելէ յետոյ՝ հառաչեց.

—Չէք գիտեր թէ ո՞րչափ ճշմարիտ, ո՞րչափ անկեղծ, ո՞րչափ հրավառ սիրով մը կը սիրեմ ձեր աղջիկը, Պ. Ռոլար... եւ թէ այս սէրը փոխադարձ է, ձեր աղջիկն ալ միւնոյն զգացումը կը տածէ: Այս պարագային մէջ չեմ կրնար հասկնալ թէ ի՞նչ պատճառաւ կը նախընտրէք յետաձգել մեր երջանկութիւնը...:

Պ. Ռոլար խորտնկ մտածումի մէջ ընկղմած, մերթ ընդ մերթ կը ցնցէր իր գլուխը: Վերջապէս գլուխը վեր առնելով՝ ըսաւ.

—Զա՛ւակս, բոլոր ըսածներդ ճշմարիտ են: Ա՛յո, դուն եւ աղջիկս փոխադարձ սիրով կը սիրէք զիրար. ե՛ս ալ գիտեմ այս բանը: Շատոնց կը ճանչնամ քեզ. հանգուցեալ հայրդ իմ ամենասիրելի բարեկամներէս մէկն էր. Նպատակս է ո՛չ քեզ վշտացնել, ոչ ալ աղջիկս. այս ամուսնութիւնն ինծի համար ալ չատ փափաքելի է, որովհետեւ վստահ եմ թէ երջանիկ պիտի ըլլաք ու տեւական սիրով մը պիտի սիրէք զիրար. սակայն...:

—Ուրեմն, Պ. Ռոլար, ըսաւ Ժան հրճուագին, յետաձգումի բնաւ պատճառ մը չկայ...:

—Չես կրնար հասկնալ, Պ. Ժան, ընդմիջեց Պ. Ռոլար, ակնապիշ դեմքը նայելով, ընդհակառակը, մեծ պատճառ մը, մեծ արգելք մը կայ...:

—Զարմանալի՛ բան... ի՞նչ կրնայ եղած ըլլալ, արդեօք ես ալ չե՞մ կրնար իմանալ...:

—Դրա՛մ...:

—Վա՛յ... սակայն...:

—Մտիկ ըրէ՛, ամէն ճշմարտութիւն յայտնեմ քեզ: Ես աղջկանս՝ Շառլոթին իբր դրամօժիտ տալու ստակ չունիմ. իսկ դու ազգականներդ մէկուն վաճառատան մէջ կը ծառայես երկու հարիւր ֆրանքի ամսաթոշակով. այս դրամը, հարիւրի պէս քաղաքի մը մէջ, լաւ չի կրնար ապրեցնել կին մը ու այր մը. լոկ սէրը չի կրնար փոր կշտացնել, ոչ ալ բնաւ կրնայ հաղուստ հայթայթել: Երբ հիմակուան տարիանքին հրավառ բոցերն սկսին չիջանիլ տակաւ, դուք ալ ամէն մարդու պէս պիտի ըմբռնէք թէ տարիանքէ, սէրէ տոյ կը հարցնէր մտովի. «Լո՞ւ ունի: Միթէ ծանր վտանգ մը կը սպառնայ իր կեանքին, ու կը վախնայ ինծի յայտնելու, մտատանջ չընելու համար զիս...»: Այս խորհրդածութեանց արդիւնքը սա եղաւ որ միամտօրէն, վստահութեամբ բժիշկին դիմում ըրաւ, իր կասկածէն թեւադրուած: Էլէն քանիցս պարտք համարած էր իր ամուսնին յայտնելու բժիշկին տուած նոր այցելութիւնները, մերձեցման նոր փորձերէ խուսափելու համար. «Լէ՜հ, ուրեմն,» ըսաւ Շառլէլ մտովի, «բժիշկին պիտի երթամ.» ու, ձմեռնավերջի յետ միջօրէ մը, այս անգամ մինակ, սպասման սրահին մէջ կը գտնուէր, հնութեանց թանգարանի պէս կահաւորուած, նոր բնակարաններու յատուկ գեղօրներու շքեղութեամբ:

(Շարունակելի)

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (35)

ԲՕԼ ՊՈՒՐԹԷ

ՍԻՐԱՑԻՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

Ե

ՊԱՐԿԵՇՏ ԿՆՈՋ ՅԱՒ ՄԸ

Բոլոր այն մարդոց պէս, որոնց մէջ գոյութիւն չունի յորդ ու ճոխ զգայականութիւն մը, արտաքին փոքր իրողութեանց մէջ կը գտնէր պատրուակներ՝ յափրանքի, ու կ'արհամարհէր Շառլէլը, իրեն պէս յափրացած չըլլալուն համար: Այս արհամարհանքը այնքան զսպուած էր որ թոյլ չէր տար իրեն՝ լրջօրէն նկատի առնելու այս լաւ աչակերտին բոլանդակ կեանքը, ընկերային այս գերազանցութեան մրցանակը, ինչպէս կը կոչէր ինք: Էլէնի վայելուչ ձեւերուն առթած հիացումը ըսել տուած էր Արմանի. «Այս կարգի մարդիկ բաղդ կ'ունենան Էլէնի պէս կիներու հանդիպելու...» Ալիքէտ պիտի սարսռար իր նախընտրած ընկերոջ կարծիքը լսելով իր կնոջ վրայ, միեւնոյն ատեն պիտի սքանչանար, տեսնելով որ Էլէն հաճոյ կը թուէր անոր: Արմանի յաճախակի այցելութիւնները, Բարիզ հաստատուած ատենին, մեծ ուրախութիւն պատճառած էր իրեն: Ալ աւելի կը սիրէր իր բարեկամը, որովհետեւ անիկա կը գնահատէր իր կինը, ու այս վերջինը ա՛լ աւելի կը սիրէր, որովհետեւ կը գնահատէր իր բարեկամը: Ալիքէտ միամտօրէն կ'ըսէր կնոջը. «Լաւ գիտէի թէ Արման հաճոյ պիտի թուէր քեզի: Իր սկեպտիկ ձեւերովը այնքան գողտր է...» Ու կը պատմէր թէ իրենց առաջին երիտասարդութեան ատեն, հայր Շառլէլ տասը հազար ֆրանքի պէտք ունենալով, իր մէկ եղբօրը պարքը վճարելու համար, Արման իսկոյն փոխ տուած էր այդ գումարը: Առաջին ամիսներուն մէջ, Էլէն մտիկ կ'ընէր այս ներբողները, աչքերը չողչողուն, հոգին երջանիկ. ալ աւելի պատճառներ կը զբաղնէր Արմանը սիրելու: Այս վերջինն սիրուհին ըլլալէն ի վեր, այդ միեւնոյն ներբողները կը մեծադնէին դէմքը, իբր թէ իր սէրը ճնշելն: Ամուսնին ցոյց տուած վստահութիւնը միթէ չէր նուաստացներ սիրահարը: Ալիքէտի զգայականութիւնը, այս եւ ուրիշ նշաններով, եթէ երբեք կռահէր իր կնոջ նկարագրին մէջ առաջ եկած կերպարանափոխութիւնը, սակայն կարող չէր ըմբռնել անոր թաքուն պատճառը: Ճիշդ այդ չատ փափուկ զգայականութիւնն էր որ իրեն թոյլ չէր տար խորհիլ գէշ բնաւղներու, վատ արարքներու, ամուսնական անհաւատարմութեանց վրայ: Սրտի խստութիւն կ'ենթադրէ ամէն կասկած: Զարիքը ընդունիլ, տառապանք կը պատճառէր Շառլէլի, որով կը ջանար չիսորհիլ անոր վրայ:

Սակայն ի՞նչ ունէր Էլէն: Որովհետեւ առաջուան պէս չէր: Նախ լրջօրէն հիւանդ կարծած էր զայն, բժիշկին տրուած այցելութենէն յետոյ, որուն ելքը Էլէնի կանխատեսածին պէս եղած էր: Արման իր կնոջ ընկերացած էր, նշանաւոր բժիշկին սրահին մէջ ուսանելով. Արմանի բարեկամն էր այդ բժիշկը: Ցետոյ, տուն դարձին Ալիքէտ ամօթխածութիւնը ուղեցած էր ուեւէ մանրամասնութիւն չհարցնելու Էլէնի: Ալիքէտ այն անձերէն էր, որոնք պաշտանքով մը կը չրջապատեն կին էակը, եւ որոնց համար սեռային բաները անմատչելի գաղտնիքի մը մէջ սուզուած են, բնաւ դիտած չըլլալով ամբողջ մերկութիւն մը: Ուզողը կը հաւատցնէ կիներուն պահանջումը փափկութեան մասին եւ այն արհամարհանքը զոր կիներուն մեծ մասը կը ղդան այդ կարգի այրերուն նկատմամբ, մինչ ամէնէն անբիծները տկար կողմ մը ունին ստանակ մարդուն հանդէպ, այն մարդուն՝ որ ամէն ինչ տեսած ու ամէն ինչ ըրած է— ամէն ինչ: Բան մը չեն գիտեն, սակայն կ'երաղեն... Թէեւ չատ սիրահարուած Էլէնի՝ բաւին ֆիզիքական առումովը, Ալիքէտ տեսակ մը հաճոյք համարած էր այնքան փափուկ առողջութեան զոհելու այն հաճոյքները, որոնց բնաւ մասնակից չէր եղած Էլէն. բայց բաղդատութեան կէտեր չունենալով, այլ եւս չերազելու յանդգնած էր: Այո՛, այդ հրաժարումը հաճոյք, քաղցր կը թ

զատ ուրիշ բաներու ալ պէտք ունիք. անա այն ատեն...

—Բայց, Պ. Ռոլար, օրիորդ Շարլոթ շատ խնայաբեր է, առանին տնտեսութեան ծանօթ է. ուստի եւ կը կարծեմ թէ երկու հարիւր ֆրանքի ամսաթոշակը ամէն պարագայի մէջ կը բաւէ մեզ։

—Ո՛չ, ոչ, կը սխալիք, եթէ վաճառատան տէրը շահաբաժին մը յատկացնէ քեզ եւ կամ իրեն ընկերակից ընէ...։

—Բայց... ընկերակցութիւնը դրամագլուխի կարօտ է։

—Տեսա՜ր հիմա... իմ ըսածս ալ առ չէ՞. ո՛չ ես կրնամ դրամագլուխ հայթայթել, ոչ դուն, ոչ ալ քու կինդ ըլլալիք աղջիկը, ուրեմն ի՞նչպէս պիտի կրնաք ապրիլ...։

—Անպատճառ պէտք է սպասել, այնպէս չէ՞...։

—Այո՛, առ այժմ այդպէս։

Պ. Ռոլար, հակցնելու համար թէ չուզեր ասկէ աւելի երկարել խօսակցութիւնը, նստած աթոռին վրայէն ելաւ եւ ձեռքը Ժանին երկնցնելով ըսաւ յամրօրէն.

—Պ. Ժան, հասկցաք անչուշտ. առայժմ պէտք է համբերել. հաստատապէս առաջադրէ ապրուստդ ապահովելու համար հացի պայքար մղել ու նպատակիդ հասնիլ։

Ժան, յուսահատ ու վհատ եղողներու յատուկ տխուր ակնարկ մը արձակեց Պ. Ռոլարի վրայ եւ ըսաւ դողդոջ ձայնով մը.

—Հասկցայ, Պ. Ռոլար, հասկցայ, մնաք բարով...։

—Ո՛չ, «մնաք բարով» մի՛ ըսեր, զա՛ւակս, «ցտեսութիւն» ըսէ, որովհետեւ նախազգացումս ինծի կ'ըսէ թէ պիտի յաջողիս ի մտոյ...։

Բ

Ժան՝ որ կէս ժամ առաջ հրճուագին վեր ելած էր սանդուխներէն, Շառլոթի հօրը հետ ունեցած տեսակցութեան անըսպասելի հետեւանքէն խորապէս զգածուած՝ ծանր ծանր վար իջած մթնոլորտին կ'ըսէր իւրովի.

—Աւա՜ղ... հիմա ի՞նչ պիտի ընեմ... անա Շառլոթին հայրը գոցեց հաբանեկան սենեակը, զոր երանաւէտ ու անոյշ գերգրաստ մը կը կարծէի եւ որուն ոսկեղէն դռները բացկ'երեւէին իմ առջեւս։ Ըսաւ թէ կնանքի այս դրան բանալին քու ազգականներդ վաճառատան տէր Պ. Լիւմիէի ձեռքին մէջ կը գտնուի, իրեն ընկերակից ընելով եւ կամ քեզի շահաբաժին մը յատկացնելով՝ այն բանալին կը ստանաս։ Աւա՜ղ... ես չեմ յաւակնիր յուսալ թէ Պ. Լիւմիէ կրնայ այսպիսի բարիք մը գործել ինծի, մինչեւ իսկ չեմ կրնար իմ տարիանքս յայտնել իրեն։

Սակայն երբ Ժան փողոց ելաւ եւ իր հրատոչոր մարմինը չօշափուեցաւ պաղ օդէն, իր մտածումները կանոնաւորուեցան ու հաստատուն հանգամանք մը առին։ Ուստի, խորհելով թէ Շառլոթի հետ ամուսնանալ կարենալու միակ միջոցն է իրողութիւնը յայտնել վաճառատան տնօրէն Պ. Լիւմիէի, որուեց ուղղակի վաճառատուն երթալ։ Պ. Լիւմիէ ամէն օր իր նստած ապակեպատ խուցին մէջ կը գտնուէր ու իր առջեւի հաշուետումարին մէջ բաներ մը կը գրէր։ Ո՛չ ոք կար իր քով։ Ժան, զգուշաւոր քայլերով ու գունատ դէմքով մը, տնօրէնին սենեակը մտաւ։ Պ. Լիւմիէ իր ակնոցաւոր աչքերը երիտասարդին դարձնելով՝ ըսաւ հրամայական չեշտով մը.

—Դո՞ն ես, Ժա՛ն, ի՞նչ կ'ուզես, բարեկամս։

—Բան... բան... ես եմ, պարո՛ն... բա՛ն... բան մը պիտի ըսեմ...։

Տնօրէնը ձեռքի գրիչը գրչամանին վրայ դնելով ըսաւ.

—Հասկցայ, կարեւոր բան մը կ'ուզես ըսել... չատ լաւ, մտիկ կ'ընեմ քեզի։

—Շնորհակալ եմ, սակայն...։

—Կը տեսնեմ թէ կ'ակնածիս. կ'արտօնեմ քեզ, խօսէ։

—Դարձեալ շնորհակալ եմ... կըմկմայ. բայց եթէ ըսել այնչափ դիւրին բան մը ըլլար... ես, ես աղջիկ մը կը սիրեմ խենթի պէս...։

—Ա՜խ էր ըսելիքդ, քեզի տարեկից եղող երիտասարդներուն համար միթէ բնական չէ՞ աս... լա՛ւ ուրեմն, այն աղջիկն ալ կը սիրէ՞ քեզ...։

—Այո՛, ինծմէ աւելի...։

—Օ՜հ, հիմա խնդալէս կը մարիմ, տեսա՞ր բարեախտութիւնը, ուրեմն ո՞ր օրուան կը սպասես, իսկոյն ամուսնացի՛ր։ Եթէ երեք ապագայ աներդ եւ կամ զոքանչդ գան քու բարոյականիդ մասին տեղեկութիւն ուզեն ինէ, վստահ եղիր որ մէկը հարիւր ընելով պիտի գովեմ քեզ...։

Ժան զեռնամած խոնարհութիւն մը ընելէ եւ իր չնորհակալութիւնը յայտնելէ յետոյ ըսաւ.

—Զեղծէ խնդրիլիք բանս միայն դիս գովել չէ...։

—Հապա՞, ուրեմն ուրիշ բանե՞ր ալ պիտի խնդրես, հարցուց անօրէնը, բերանը մէկ թիզ բանալով։

—Այո՛, Պ. Լիւմիէ։

—Նայի՛նք, ի՞նչ է եղեր։

—Հիմակուան ունեցած ամսաթոշակս անբաւական է այր մը ու կին մը բարեկեցիկ վիճակի մը մէջ ապրեցնելու։

—Հասկցայ... երկու հարիւր ֆրանքին վրայ հարիւր ալ աւելցուցի. գոհ եղա՞ր հիմա...։

—Ապագայ աներս կ'ըսէ թէ Պ. Լիւմիէ թո՛ղ իրեն ընկերակից ընէ քեզ։

Ժան թէեւ այս խօսքն ըսաւ, սակայն կարծելով թէ խկոյն պիտի արտաքսուէր, ամբողջ մարմնով կը սարսռար։ Բայց Պ. Լիւմիէ բարկութեան նշան ցոյց չտուաւ, այլ պահ մը խորհելէ յետոյ ըսաւ.

—Այո՛, գէշ առաջարկ չէ։

Թարգմ. ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՊՈՒՆԵԱՆ
(Մնացեալը յաջորդով)

Արտաքին Լուրեր

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Նաւային տիւնութիւնները.— Պ. Ռուվիէի մեկ յայտարարութիւնը.— Ռանքին սակերոն փոփխուութիւնը.— Վուարոն զօրավարին տեղեկագիրը.— Դանլիոնը եւ Պ. Բամիլ Բելլբաքն։

Բարիզ, 27 Նոյեմ.—Ծովային ու ելմտական նախարարները՝ Պ. Պ. Ռուվիէ ու Բելլբէան, երէկ, ներկայացան ելմտացոյցի յանձնաժողովին՝ 1900ին երեսփ. ժողովին կողմէ քուէարկուած նաւային ծրագրին գործադրութեանը համար։ Ծովային նախարարը յայտարարեց թէ 1903ի ելմտացոյցին մէջ նշանակուածէն զատ տասը միլիոն ֆր.ի պէտք կայ։ Յանձնաժողովը խորհրդակցութիւն կատարեց թէ ինչ կերպով դէմ դնելու է ծախքի այդ յաւելման ոչ միայն յառաջիկայ ելմտացոյցին, այլ ապագայ ելմտացոյցներուն մէջ ալ, մինչեւ որ նաւային ծրագիրը կատարելապէս գործադրուի՝ այսինքն մինչեւ 1905։ Պ. Բելլբէան կարծիք յայտնեց թէ կարելի է այդ տասը միլիոն ֆրանքը գտնել ելմտացոյցին միւս գլուխներուն մէջ, խնայողութիւն ընելով, բայց դալով ծովային նախարարութեան ելմտացոյցին, յայտարարեց թէ բոլոր կարելի զեղչերը ըրած է, որով յառաջիկայ տարուան համար իր խնդրած վարկերէն կարելի չէ բան մը զեղչել։ Պ. Ժորէս այդ մասին ելմտական նախարար Պ. Ռուվիէի կարծիքը հարցուց՝ որ յայտարարեց թէ ինք կարծիք մը գոյացուցած է այդ մասին, բայց չի կըրնար բան մը յայտնել, վասն զի խնդիրը կառավարութեան իրաւասութեանը կը վերաբերի, որով նախարարաց Խորհուրդին արտօնութիւնը ստանալէն ետքը կրնայ բան մը ըսել։ Պ. Բելլբէան ծանոյց յանձնաժողովին թէ, Երեսփ. ժողովին որոշման համաձայն, հրաման տուած էր իր սատրապաս պաշտօնեաներուն՝ իր գործակցութիւնը սկսիլ ծովային նախարարութեան բոլոր մասակարարներուն հետ։ Յանձնաժողովը, սակայն, իր տեղեկաբերին պաշտօն յանձնեց՝ ստուգել թէ Պ. Բելլբէանի հրամանով դադրած նաւային չինութիւնները վերսկսած են։

—Ելմտական նախարարութիւնը, երէկ, ձեռնարկեց հարիւրին 3½ տոկոսաւոր ռանթերը հարիւրին 3 տոկոսով ռանթերուն հետ փոխանակելու գործողութեան։ Առաջնէ սկսեալ հասութառուներու բաղմութիւն մը խնդուեցաւ կիլէներուն առջեւ։

—Զինու մէջ ֆրանսական զինուորներուն հրամանատարութիւնը վարող Վուարոն զօրավարին գաղտնի տեղեկագիրը ելմտական յանձնաժողովին հաղորդուելու գործը անակնկալի համամտութիւններ կը ստանայ։ Երէկ լուր ելաւ թէ ծովային նախարար Պ. Բելլբէան, առանց միւս նախարարներուն խորհուրդ հարցնելու եւ առանց նախարարապետին խնդրելու է որ նոյն տեղեկագիրը յանձնած է պրտաքին գործոց ելմտացոյցին տեղեկաբեր Պ. Տիւպլէքիի։ Հաւանական կ'երեւայ որ նախարարաց Խորհուրդին յառաջիկայ գումարման մէջ մեկնաբանի մը պատճառ ըլլայ Պ. Բելլբէանի այդ որոշումը։ Ծովային նախարարը, նամակով մը ճշդած է այն պայմանները, որոնցմով յանձնուած էր Վուարոն զօրավարին տեղեկագիրը։ Պ Բելլբէան, երէկ, գրեց Պ. Տիւպլէքիի թէ միսիոնարներու վերաբերեալ հատուածներուն համար միայն արտօնած է այդ տեղեկագրին հաղորդուիլը։ Ծովային նախարարը, իր նամակին մէջ, բացարձակապէս փափաք կը յայտնէ որ տեղեկագրին միւս մասերը գաղտնի մնան։ Պ. Տիւպլէքի որոշած է կէս առ կէս համակերկրիլ Պ. Բելլբէանի զեկոյցին եւ միայն նախարարին արտօնած մասերը ցոյց տալ յանձնաժողովին։ Զրոյց կայ թէ Վուարոն զօրավարը ըզոքած է եւ կամ որոշեր է ըզոքել՝ իր տեղեկագիրը հրապարակուելուն դէմ։ Ըսողներ ալ կան թէ Երեսփ. ժողովին մէջ բուռն վիճաբանութիւններ պիտի կատարուին այդ առթիւ։

—Արտաքին գործոց ելմտացոյցի տեղեկաբեր Պ. Տիւպլէքի, այսօր ներկայացաւ նախարարապետ Պ. Բոմպի որ յայտարարեց թէ կառավարութիւնը նկատողութեան առնելով Վուարոն զօրավարին տեղեկագրին գաղտնի հանդամանքը, կը խնդրէ, այդ տեղեկագրին նկատմամբ բան մը չյայտնել եւ արտաքին գործոց ելմտացոյցին համար Երեսփ. ժողովին ներկայացնելիք տեղեկագրին մէջ ալ չտիրատակել զայն։ Պ. Բոմպ ըսաւ նաեւ թէ Պ. Տիւպլէքի միայն ինք գիտնայ Վուարոն զօրավարին տեղեկագրին պարունակութիւնը, ելմտացոյցի յանձնաժողովին յայտնելով այդ վերապահ նպատակները։ Պ. Տիւպլէքի այդ յանձնարարութիւնները այսօր պիտի գործադրէ։

Ա. Ն Գ Լ Ի Ա

Ցարաբերութիւնները Ֆրանսայի նեռ.— Համաձայնութիւն մը.— Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ նաւային ոյժերը.— «Նէբընել Ռիվիու»ի մեկ յօդուածը.— Իրայնացիները.— Գործաւորներ։

Բարիզ, 27 Նոյեմ.—Այն միջոցին երբ անգլիական լրագիրներ կը ծանուցանեն թէ Գերմանիա ու Անգլիա համաձայնած են Վենէցուելային դէմ գործել, Բասթրը նախագահին յայտարարութեանց, որոնցմով Մոնրոէի վարդապետութիւնը կը յիշեցնէ, Մանչէսթըր Կարտիրնի Լոնտոնի Թղթակիցը կը ծանուցանէ թէ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ եղած վէճերը կարգադրուածի պէս են ընդհանուր հաճայնութեամբ մը։ Ֆրանսայ գրգռելու կատարեալ ազատութիւն պիտի ունենայ Մարոքի մէջ, բայց Նոր–Հէպրիտանց մէջ իր պահանջումներէն պիտի հրաժարի, Նիւֆաունտլէնդի մէջ իր ունեցած իրաւունքները չահանգ կերպով պիտի վաճառէ եւ միջազգային կարգ մը խնդիրներու մէջ իրաց կացութիւնը պիտի ճանչնայ։ Աւելորդ է ըսել թէ Եւրոպայի մէջ կարելի է այս տեսակ համաձայնութիւններ կնքուած ըլլալու մասին լուրեր հրատարակել, բաւական է որ իբրեւ զրոյց միայն յիշուին։

Լոնտոն.—Նէբընել Ռիվիու յօդուած մը հրատարակեց Անգլիոյ ու Գերմանիոյ նաւային ոյժերուն նկատմամբ, յօդուած մը որ «Նէլլի լիկ»ի (Նաւային դաշնակցութիւնը) գործադիր ժողովին բոլոր անդամներուն միաձայնութեան հաւանութիւնը արժանացաւ։ Այդ յօդուածին հեղինակը կ'ըսէ թէ Անգլիոյ արտաքին ու նաւային քաղաքականութիւնը պէտք է աւելի անկեղծ ուղղութիւն մը ստանայ այն պատճառով մանաւանդ որ Անգլիա, ամբողջ սերունդի մը միջոցին եւ աւելի, Ֆրանսան ու Ռուսիան, եւ կամ երկուքն ալ միասին, իրեն հաւանական հակառակորդները նկատած է, եւ թէ կանխամտադ միջոցներ ձեռք առնուած չեն թէ ի՞նչ ընելու է երբ ծովային տերութիւն մը երեւան եկէ Պալթիկ ծովի մէջ եւ կամ ուրիշ տեղ։ Յօդուածը կը թուէ յատկութիւնները գերման նաւաբեկին՝ որ գործնական կերպով կ'ապացի։ Նէբընել Ռիվիու կ'եզրակացնէ թէ Ֆրանսայի տրամադրութիւնները փոխուած եւ Միջերկրականի մէջ Ֆրանսական նաւաբեկին ոյժը, նաւաստիներու թիւին զեղչուելովը, նուազած ըլլալով այնպէս կ'երեւայ թէ առայժմ անհրաժեշտ հարկ մը չկայ Միջերկրականի մէջ անգլիական նաւաբեկինը աւելցնել եւ թէ Անգլիոյ ծովային նախարարութիւնը իր ուշադրութիւնը պէտք է դարձնէ դէպի հիւսիսային ծովին կողմը։ Բանի մը լրագիրներ կը խօսին այդ յօդուածին վրայ, քննադատելով կարգ մը միջնայարերու մէջ եղած հակումը՝ Գերմանիան իբրեւ թշնամի նկատելու եւ երկու երկիրներուն միջեւ թշնամական զգացումներ արծարծելու մասին։

—Բրլանտացիներու ազգայնական կուսակցութեան քաղաքական ու կղերական մասերուն միջեւ տիրող տագնապալի կացութիւնը հետզհետէ կը ծանրանայ։ Տըպլինի կաթոլիկ արքեպիսկոպոսը դատապարտեց Պ. Ռէտմընտի ընթացքը, հրամայելով աղօթքներ կատարել, որպէս զի նախն վարժարաններու մէջ կրօնքին չաները դերծ մնան իրենց սպառնացող վտանգներէն։ Տեղական լրագիրները միահաղոյն արքեպիսկոպոսին համակարծիք գտնուեցան։ Տէյլի էքսբրէս կ'ըսէ թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ կաթոլիկ կրօնքին չաները ու Եկեղեցիին իշխանութիւնը երբ Պ. Օ'Սպրէնէլի, Պ. Ռէտմընտի ու Պ. Տէվէթի պէս ներկայացուցիչներ ըլլան Խորհրդարանին մէջ։

—Գործաւորական միջավայրերու մէջ աշխատութեան նուազումենէ կը գանգատին։ Պ. Ճոն Պրէնս խնդիրը ներկայացուց Երեսփ. ժողովին, ուր նախարարութիւնը յայտարարեց որ պիտի քննէ այն խնդիրը թէ հարկ է տեղական իշխանութիւնները հրաւիրել հանրօգուտ բացարկի չինութեանց ձեռնարկելու, ինչպէս եղաւ 1893ին եւ 1895ին։ Բրլէրի մէջ Նաւային չինութեանց գործաւորները որոշեցին խնդրել ծովային նախարարութենէն որ գործերուն մէկ մասը յատկացնէ Լոնտոնի նաւային գործարաններուն, հակառակ այն պարագաներուն՝ որոնցմով անկարելի է մրցիլ նաւանգային գործարաններուն հետ, ուր գործաւորները աւելի ժան են։ Բնակարանի գիներուն յարաճուն սղութիւնը մեծապէս կը մեղադրուի Լոնտոնի ճարտարարուեստին։

Դ Ե Ր Մ Ա Ն Ի Ա

Ծովային մասնագիտական Ընկերութիւնը.— Մաքսային սակացոյցի ծրագիրը.— Ադմիրալ Գիսէ Երեսփ. Ժողովին մէջ.— Մեծամասնութիւնը.— Զախակողմին ընդդիմութիւնը։

Պերլին, 27 Նոյեմ. — Վիլհէլմ կայսրը, այսօր, ներկայ գտնուեցաւ ծովային մասնագիտական Ընկերութեան չորրորդ ընդհանուր նիստին, որ տեղի ունեցաւ Օլտէնպուրկի մեծ դուքսին նախագահութեամբը։ Վիլհէլմ Բ. երկարօրէն տեսակցեցաւ Ֆրանսայի ծովային մասնագիտական Ընկերութեան դեր–նախագահ Պ. Հէնրի Մէնիէլի, Բոլյի մէջ նաւային գործարանատէր Պ. Բոբէրի եւ ուրիշ օտարազգի ներկայացուցիչներու հետ։ Պերլինէն Պ. Շուլթէս խօսեցաւ ելեկտրականութեան ազդեցութեանը մասին նաւերու ապահովութեանը վրայ։

—Կ'երեւայ թէ դերման նախարարութեան եւ կեդրոնի կղերական, ինչպէս նաեւ պանպանողական ու ազգայնական կուսակցութեանց միջեւ կատարուած երկարատեւ բանակցութիւնները անկատար հանգամանութեան մը յանգած են մաքսային սակացոյցի ծրագրին նկատմամբ։ Այդ հանգամանութեան արդիւնքները այսօր զգացուեցան Երեսփ. Ժողովին մէջ այն միջոցին երբ Ժողովը, բուռն իսկ օրինագիծին երկրորդ ընթերցումը, երէկ, աւարտելէ ետքը, կը պատրաստուէր երրորդ ընթերցման ձեռնարկել։ Ցայտնի է թէ մաքսային սակացոյցի օրինագիծը 946 յօդուածներէ կը բաղկանայ։ Մեծամասնութիւնը, նախարարութեան կողմէ ներկայացուած վիճակին մէջ։ Ամբողջովին ընդունելութեան մասին երբ առաջարկութիւն մը ներկայացաւ, Երեսփ. Ժողովին ատենապետը յայտարարեց թէ չի կարծեր որ այդ առաջարկութիւնը հանդիսատեսներ կրկին կանոնագրին։ Զախակողմէն ծափահարեցին։ Ատենապետը առաջարկեց քննել թէ այդ առաջարկութիւնը ընդունելի է թէ ոչ։ Զախակողմը որ կը վախնայ թէ մի՛ դուցէ մեծամասնութիւնը այդ կերպով յաջողի առաջարկութեան ընդունելութիւնը պարտաւորիչ ընել, չտիրացաւ դայլայլաց։ Ընկերվարական կուսակցութիւնը ճիչտ հինգ ժամ չարունակ բողոքեց մեծամասնութեան ընթացքին դէմ զոր խորհրդարանական դրութեան հակառակ նկատեց։ Անհանգամանութիւններ եւ ամենախիստ հառեր անկարգութիւներ տարբերեալ տեսարաններու պատճառ եղան։ Պ. Պեբել Ջանաց հանդարտեցնել իր կուսակիցները, մինչդեռ Պ. Սինկէր կը յայտարարէր թէ մեծամասնութիւնը թէ՛ ծաղրելի եւ թէ գձուձ կերպով վարուեցաւ, յարեց թէ մեծամասնութիւնը նիւթական անճահ շահերու հետամուտ է։ Վիճաբանութեան տեւողութեանը միջոցին ընկերվարականները իրացուցիչ միջոց կ'արձակէին, իրենց գրասեղաններուն կը զարնէին եւ բռունցքին ցոյց տալով կը սպառնային աջակողմի երեսփոխաններուն՝ որոնք կը պատասխանէին իրացուցիչ միջոցներ։ Ատենապետը ամէն վայրկեան զանգակը կը հնչեցնէր։ Ընկերվարական երեսփոխան Պ. Ուլրիխ կը պոռար. «Աւազակի խումբե՛ր»։ Երբ ատենապետը իր կարգ հրաւիրեց, Պ. Ուլրիխ նորէն կրկնեց այդ խօսքը, ըսելով որ ինքզինքէն ելած է։ Աջակողմի երեսփոխանները «Դուրս հանեցէ՛ք այդ խայտառակը» կը պոռային։ Աղմուկը աւելի չատցած էր։ Վերջապէս ատենապետը հրաւիրեց Պ. Ուլրիխը որ դուրս ելլէ, բայց այս վերջինը ընդդիմացաւ եւ նոյն իսկ քիչ վերը յաջողեցաւ ճառ մը պատասանելով դատապարտել կղերական կուսակցութեան ընթացքը։ Տոքդ. Սքան, կղերականներուն անունով, յայտարարեց թէ մեծամասնութիւնը պէտք է որոշում մը տայ կանոնագրին մեկնութեանը մասին։ յարեց թէ մեծամասնութիւնը եթէ կանոնագրին տրամադրութեանց հակառակ նկատէր՝ մաքսային սակացոյցին ծրագիրը ամբողջութեամբ ընդունելու առաջարկութիւնը, կղերականները պիտի առաջարկէին փոխել կանոնագիրը։ Վերջապէս, կանոնագրին մեկնութեան վիճաբանութիւնը յետաձգուեցաւ, աջակողմին եւ կղերականներուն առաջարկութեամբ, որպէս զի ամենքն աչ ժամանակ ունենան խորհելու նոր կացութեան վրայ։

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

Խորհրդարանին նստաշրջանին բացումը.— Ծրագիրները.— Լրագիրներուն կարծիքը։

Հռոմ, 27 Նոյեմ.— Նախարարութեան ծրագիրը բաւական ընդարձակ է՝ բոլոր պահանջումներուն պատասխանելու համար։ Այդ ծրագիրները կը վերաբերին Իտալիոյ մէջ ընկերական ու տնտեսական կացութեան բարւոքմանը։ Կը յուսացուի որ առաջարկուած միջոցներուն մեծ մասը ընդունուի կարգ մը փոփոխութիւններով։ Այդ ծրագիրներուն մէջ կան ամուսնալուծումը եւ գիւղերու մէջ թշուառութիւնները ամոքելու համար ձեռք առնուելիք միջոցները։ Լրագիրները լուռ կը մնան ամուսնալուծման մասին. այդ պարագան ընդհանուր անտարբերութիւն մը առաջ կը բերէ, ինչ որ տեղի պիտի չունենար եթէ հաւատացուած ըլլար թէ ծրագիրը պիտի ընդունուի։ Երեսփ. Ժողովին մէջ, երէկ եւ այսօր, վիճաբանութիւնները չարունակուեցան կառավարութեան այն ծրագրին վրայ, որով կ'առաջարկէ հացագործութիւնը, փոխադրութեանց միջոցները, յուլարկաւորութիւնները եւ այլն ուղղակի թաղակատութեան մատակարարութեանը տակ դնել, գիներու բարձրացման եւ ուրիշ պարագաներու առթիւ։ Բոբոյ Ռոմանօ այդ ծրագրին գործադրութեանը համար կ'ըսէ թէ Ընկերութեանց իրաւունքներու բռնաբարում մը առաջ պիտի բերէ։ Պաոլո Սոնինօ, Երեսփ. Ժողովին մէջ կարեւոր ճառով մը դէմ խօսեցաւ այդ ծրագրին։

Պ. ԲՐՈՒԷ ՔԱՌԻՐԻ ՄԷՋ

Քաբրիի խղճամտեցը.— Քննութիւն մը.— Պ. Բուէի մասին ըսուածները.— «Նիւ–Եորք Հերըլտ»ի թղթակիցը.— Վարժապետի մը դերը։

Քաբրի, 27 Նոյեմ.— (Նիւ–Եորք Հերըլտի Թղթակցէն). — Քաբրիի քաղաքապետ եւ Ուղղակի օթէլին տէր Սէբէնա ասպետը խստիւ կը բողոքէ Պ. Բրուէի վերագրուած զրպարտութիւններուն համար, ըսելով.— «Կարգ մը արուեստագէտներ կը նախանձէին այն բարեկամութեան համար զոր Պ. Բրուէ կը տածէր լարեգործական նպատակով իր հիմնած «Փրա Ֆելլէչէ» Ընկերութեան եւ «Բարայրի հացկերոյթին ակումբին» յարդներուն նկատմամբ։ Ատոնց կեդրոններուն մէջ զբօսեցուցիչ զանազան արարողութիւններ կը կատարուէին։ Սպասուհիներն էին խիստ յարգելի կիներ։ Բոլոր այդ պարագաները նախանձը կը զրգռէին նոյն չրջանակներուն չմասնակցողներուն։ Միայն հոս ապրող վարժապետ մը նախատալից զրոյցներ կը յերիւրէր Պ. Բրուէի նկատմամբ. միակ պատճառը այն էր թէ Պ. Բրուէ իմ բարեկամս էր, մինչդեռ այդ վարժապետն ալ ընկերվարական գաղափարներ ունի։ Ինը տարի առաջ այդ վարժապետը ճամբուեցաւ Մասա–Լուպրէնսի վարժարանէն, տղոց հետ գէշ վարուած եւ անբարոյական արարքներու մէջ դըտնուած ըլլալուն համար, թէեւ այս վերջինս պարագան չկրցաւ հաստատուիլ։ Վարժապետը հինգ տարի Մ. Նանանգները մնալէ ետքը, հոս վերադարձաւ եւ իր պաշտօնը չարունակեց մինչեւ այս տարի։ Մարդասպան ըլլայ ներքին կանոնագրին։ Զախակողմէն ծափահարեցին։ Ատենապետը առաջարկեց քննել թէ այդ առաջարկութիւնը ընդունելի է թէ ոչ։ Զախակողմը որ կը վախնայ թէ մի՛ դուցէ մեծամասնութիւնը այդ կերպով յաջողի առաջարկութեան ընդունելութիւնը պարտաւորիչ ընել, չտիրացաւ դայլայլաց։ Ընկերվարական կուսակցութիւնը ճիչտ հինգ ժամ չարունակ բողոքեց մեծամասնութեան ընթացքին դէմ զոր խորհրդարանական դրութեան հակառակ նկատեց։ Անհանգամանութիւններ եւ ամենախիստ հառեր անկարգութիւներ տարբերեալ տեսարաններու պատճառ եղան։ Պ. Պեբել Ջանաց հանդարտեցնել իր կուսակիցները, մինչդեռ Պ. Սինկէր կը յայտարարէր թէ մեծամասնութիւնը թէ՛ ծաղրելի եւ թէ գձուձ կերպով վարուեցաւ, յարեց թէ մեծամասնութիւնը նիւթական անճահ շահերու հետամուտ է։ Վիճաբանութեան տեւողութեանը միջոցին ընկերվարականները իրացուցիչ միջոց կ'արձակէին, իրենց գրասեղաններուն կը զարնէին եւ բռունցքին ցոյց տալով կը սպառնային աջակողմի երեսփոխաններուն՝ որոնք կը պատասխանէին իրացուցիչ միջոցներ։ Ատենապետը ամէն վայրկեան զանգակը կը հնչեցնէր։ Ընկերվարական երեսփոխան Պ. Ուլրիխ կը պոռար. «Աւազակի խումբե՛ր»։ Երբ ատենապետը իր կարգ հրաւիրեց, Պ. Ուլրիխ նորէն կրկնեց այդ խօսքը, ըսելով որ ինքզինքէն ելած է։ Աջակողմի երեսփոխանները «Դուրս հանեցէ՛ք այդ խայտառակը» կը պոռային։ Աղմուկը աւելի չատցած էր։ Վերջապէս ատենապետը հրաւիրեց Պ. Ուլրիխը որ դուրս ելլէ, բայց այս վերջինը ընդդիմացաւ եւ նոյն իսկ քիչ վերը յաջողեցաւ ճառ մը պատասանելով դատապարտել կղերական կուսակցութեան ընթացքը։ Տոքդ. Սքան, կղերականներուն անունով, յայտարարեց թէ մեծամասնութիւնը պէտք է որոշում մը տայ կանոնագրին մեկնութեանը մասին։ յարեց թէ մեծամասնութիւնը եթէ կանոնագրին տրամադրութեանց հակառակ նկատէր՝ մաքսային սակացոյցին ծրագիրը ամբողջութեամբ ընդունելու առաջարկութիւնը, կղերականները պիտի առաջարկէին փոխել կանոնագիրը։ Վերջապէս, կանոնագրին մեկնութեան վիճաբանութիւնը յետաձգուեցաւ, աջակողմին եւ կղերականներուն առաջարկութեամբ, որպէս զի ամենքն աչ ժամանակ ունենան խորհելու նոր կացութեան վրայ։

Ի Տ Ա Լ Ի Ա

Խորհրդարանին նստաշրջանին բացումը.— Ծրագիրները.— Լրագիրներուն կարծիքը։

Հռոմ, 27 Նոյեմ.— Նախարարութեան ծրագիրը բաւական ընդարձակ է՝ բոլոր պահանջումներուն պատասխանելու համար։ Այդ ծրագիրները կը վերաբերին Իտալիոյ մէջ ընկերական ու տնտեսական կացութեան բարւոքմանը։ Կը յուսացուի որ առաջարկուած միջոցներուն մեծ մասը ընդունուի կարգ մը փոփոխութիւններով։ Այդ ծրագիրներուն մէջ կան ամուսնալուծումը եւ գիւղերու մէջ թշուառութիւնները ամոքելու համար ձեռք առնուելիք միջոցները։ Լրագիրները լուռ կը մնան ամուսնալուծման մասին. այդ պարագան ընդհանուր անտարբերութիւն մը առաջ կը բերէ, ինչ որ տեղի պիտի չունենար եթէ հաւատացուած ըլլար թէ ծրագիրը պիտի ընդունուի։ Երեսփ. Ժողովին մէջ, երէկ եւ այսօր, վիճաբանութիւնները չարունակուեցան կառավարութեան այն ծրագրին վրայ, որով կ'առաջարկէ հացագործութիւնը, փոխադրութեանց միջոցները, յուլարկաւորութիւնները եւ այլն ուղղակի թաղակատութեան մատակարարութեանը տակ դնել, գիներու բարձրացման եւ ուրիշ պարագաներու առթիւ։ Բոբոյ Ռոմանօ այդ ծրագրին գործադրութեանը համար կ'ըսէ թէ Ընկերութեանց իրաւունքներու բռնաբարում մը առաջ պիտի բերէ։ Պաոլո Սոնինօ, Երեսփ. Ժողովին մէջ կարեւոր ճառով մը դէմ խօսեցաւ այդ ծրագրին։

Պ. ԲՐՈՒԷ ՄԱՍԻՆ

Ֆրանսական Ընկերվարական Կուսակցութեան Ներքին Կանոնագրին մասին։ Ֆրանսական Ընկերվարական Կուսակցութեան Ներքին Կանոնագրին մասին։ Ֆրանսական Ընկերվարական Կուսակցութեան Ներքին Կանոնագրին մասին։

Պարիզ, 26 Նոյեմ.—Այս առաւօտ Լիսէնի մէջ տեղի ունեցաւ Պ. Բրուէի յուղարկաւորութիւնը Վիլհէլմ կայսեր ներկայութեանը, որ Պոտսդամէն եկող մասնաւոր կառախումբով բոլոր դիւերը ճամբորդած էր յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուիլ կարենալու համար։ Թափորը Բրուէ ընտանիքին բնակավայրը եղած Լիսէնի պարկի վիլլայէն մեկնեցաւ։ Դագաղը կէս գիշերուն Հիւկէլի վիլլայէն Լիսէն փոխադրուած էր, Բրուէի գործընկերներուն ջրանկիներուն եւ ջանկիր անձերու ընկերակցութեամբ։ Վիլլան մասուռի վերածուած էր։ Կայսրը բաղմաթիւ զինուորական հետեւորդներու հետ ժամը ինը քառասունչորսին անցած Լիսէնի կայարանը հասաւ։ Կայսրը Բրուէ ընտանիքին ընակավայրը եղած Լիսէնի պարկի վիլլայէն մեկնեցաւ։ Դագաղը կէս գիշերուն Հիւկէլի վիլլայէն Լիսէն փոխադրուած էր, Բրուէի գործընկերներուն ջրանկիներուն եւ ջանկիր անձերու ընկերակցութեամբ։ Վիլլան մասուռի վերածուած էր։ Կայսրը բաղմաթիւ զինուորական հետեւորդներու հետ ժամը ինը քառասունչորսին անց

Սայիտ փաշայի ապարանքը երթալով որպիսութիւնը հարցուց։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.—Անգլիոյ ու Գերմանիոյ դեսպանները, երէկ, արտաքին գործոց նախարարին ապարանքը երթալով տեսակցեցան Ն. Վեհմուխեան հետ։

—Գոնեայի նոր կուսակալ Թէվֆիք պէյ, երէկ, Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ ներքին գործոց նախարարին, եւ պարբոսական խորհրդականին եւ ներքին գործոց նախարարութեան խորհրդական ծուատ պէյի հետ։

ԱՆԳԼԻՈՅ Ալեքսանտրա թագուհին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ, օսմ. պահականաւը, դեսպանատնց պահականաւերը եւ անգլիական բոլոր շոգենաւերը դրօշներով զարդարուեցան։ Անգլիոյ դեսպանը, երէկ, շնորհաւորական այցելութիւններ ընդունեց. նաեւ ներկայ գտնուեցան դեսպանատան մատուռին մէջ կատարուած գոհաբանական աղօթքին։ Սըր Նիքոլաս Օ'Բոնոր միանգամայն շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց Էտուարտ թագաւորին։ Դեսպանատան պահականաւը երէկ գիշեր լուսազարդուած էր։ Դեսպանատան մէջ ալ հացկերոյթ մը տրուեցաւ։

ՀԱՍԱՆ ՓԱՇԱ.—Երէկ ալ, կայս. Իրատէի մը համաձայն, պալատան պաշտօնատար մը ղրկուելով ծովային նախարար Հասան փաշայի ապարանքը, որպիսութիւնը հարցուցաւ։

ՊԱՐԻԶ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Ռուսիոյ դեսպանը, շաբաթ օրը, Պարսից դեսպանին ղրկեց Նիքոլա կայսեր կողմէ նուիրուած Ալեքսանդր Նէվսքի պատուանշանը ու հրովարտակը։ Պ. Զինովիէվ նոյն օրը Պարսից դեսպանատունը երթալով՝ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Իշխան Միրզա Ռիզա խանի։ Շահն ալ շնորհաւորական հեռագիր մը ուղղեց իր դեսպանին։

ՊՈՒԼԿԱՐ ԱՒԱԶԱԿՆԵՐԸ.— Սապահ հետեւեալը կ'արտատպէ Տեպաէն.—«Պուլկար աւազակները որոնք օսմ. զինուորներուն կողմէ նուաճուեցան ու ցիրուցան եղաւ, կարգ մը գիւղացիներ սպառնալիքով ստիպած էին լեռները քաշուիլ։ Այդ գիւղացիները իրենց տեղերը վերադարձան։ Ատոնք տեղական կառավարութեան յանձնեցին այն զէնքերը զորս աւազակները բռնութեամբ տուած էին իրենց։ Օսմ. պաշտօնեաները շատ լաւ վարուեցան այդ գիւղացիներուն հետ, որոնք ուրախութեամբ վերահաստատուեցան իրենց բնակարանները։»

—Սապահ կ'ըսէ թէ պուլկար աւազակախմբերէն Եանքով որ Թէսալիայէն Աթէնք գացած էր, ոստիկանութեան աղդարարութեամբ վտարուեր է Աթէնքէն։ Սթէֆան, Տամճա եւ ուրիշ քանի մը Պուլկարներ ալ որոնք ասկէ առաջ ձերբակալուած էին, արտաքսելու որոշում տրուեցաւ։ Եանքովի ընկերները՝ տասերեք հոգի՝ տակաւին բանտարկուած են Թէսալիոյ մէջ։

—Պուլկար աւազակներէն Նաուսի Բիւրչով, կ'ըսէ Իգտամ, որ ասկէ առաջ Բէսրիէի մէջ Բիրչով անուն մարդ մը սպանած էր, տեսնելով որ ոստիկանութեան ձեռքէն պիտի չկրնայ ազատիլ, Թէսալիա եւ անկէ ալ Աթէնք գացած էր։ Այդ ոճրագործը վերջերս հիւանդանալով ուրիշ անունով մը գացեր է Իվանկէլիմոս հիւանդանոցը, բայց իմացուելով ձերբակալուեր է։

ՌՈՒՍԻՈՅ դեսպանատան երկրորդ քարտուղար կարգուեցաւ Էտիրնէի դերհիւպատոս Պ. Մաքէեւէվ, փոխանակ Պ. Ռուսանովսքիի որ Բէքին փոխադրուած է։

ՄԱՀԱՑՈՒՑԱԿ.— Կ. Պոլսոյ ու արուարձանները մէջ նոյեմ. 11էն 17 պատահած մահերու թիւն է 234, որոնց 6ը թիֆոյէն, 2ը՝ կեղծամահէ, 3ը՝ հարսանիքէ, 4ը՝ կարմրախտէ, 13ը՝ շնչառական գործարաններու հիւանդութիւններէ եւ միւսներն ալ զանազան պատճառներէ։

ՀՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Աթէնքի հնագիտական Ընկերութեան կողմէ Սամոսի մէջ Հերայի (ժիւնոն) տաճարին տեղը կատարուած խուզարկութիւնները բաւական առաջացած են. այնքան որ կարելի է այդ շէնքին յատակաձեւը վերակազմել։ Այդ տաճարը 110 մէթր երկայնութիւն ու 50 լայնութիւն ունէր՝ երկու կարգի վրայ տասերկուքական սիւներով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Մինչեւ երէկ կէսօր, ցորենի հրապարակը անորոշ վիճակ մը ունէր։ Առջի օրը եւ երէկ Անատոլուէն ժամանեցին 11,000 քիլէ, որուն 3000ը՝ մասնաւորներու հաշուոյն։ Նիւեորքի մէջ կ'արժէ 80.37։ Լիվրբուլ՝ 5 10/50 եւ Մարսիլիա 17.90։

—Սիւրի հրապարակը հանդարտ է։ Երէկ Օտէսայէն բաւական ալիւր ժամանեց։

—Մասնաւոր հեռագրի մը նայելով, բամպակի գինը 4 56/100 է Լիվրբուլի մէջ՝ այսինքն՝ 10/100ի բարձրացում մը, մինչդեռ Աժանս Նասիոնալի հեռագիր մը կ'ըսէ թէ 4 48/100 է։

—Գերմանական Տէյլու չոգենաւը հարիւր թոնս չուէտական երկաթ բերաւ։

—Բամպակի իւղի հրապարակին վրայ գործ չկայ։ Առաջին տեսակի հարիւր քիլօն կ'արժէ 64–65 ֆր. եւ սաորին տեսակինն ալ՝ 60–61 ֆր.։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱՆ.—Եափայէն նոյեմ. 13 թուականով կը հեռագրեն թէ նոյն օրը քուէրայէ 14 դէպքեր ու 4 մահեր պատահեր են։ Խաթէմի մէջ ալ 2 դէպք ու 2 մահ. իսկ Կազայի ու Լիտտայի մէջ՝ ոչինչ։ Եափայի մէջ նոյեմ. 14ին 32 դէպք ու 13 մահ, Խաթէմի մէջ՝ 2 մահ. իսկ Կազայի եւ Լիդդայի մէջ՝ ոչինչ։ Նոյեմ. 17ին Եափայի մէջ՝ 13 դէպք ու 9 մահ։

—Եգիպտոսի մէջ ալ՝ Ռոզէթ՝ քոլէրայէ 1 դէպք ու 1 մահ։

—Հելլէն կառավարութիւնը հինգ օրուան իջեցուց Եգիպտոսի դէմ սահմանուած քարանթինան։

ՄՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ.— Ծովային առեւտրական դատարանը կ'ըսէ Իգտամ, մնանկ հռչակեց Դալաթիա, Մահմուտիէ Յատէսի, թիւ 28 վաճառատունը հաստատուած Ներկի վաճառական Մ. Իսկիչէհրլեանը ու անոր ընկերներէն Խրիսթօ Վէլկորուլոսը։ Դատարանին անդամ Մարգար էֆ. ժիւտ գոմիսէր կարգուեցաւ եւ փաստաբան Օննիկ էֆֆէնտի ու Ավրամ Նաուտ էֆ. ներն ալ առժամեայ սնտիք։

—Նոյն թերթը կը ծանուցանէ նաեւ թէ առեւտրական երկրորդ դատարանը մնանկ հռչակած է Բերա Բասաժ ա'Էօրոր հաստատուած ժանեակի վաճառական Վիքթորիա Նիքոլաիտին։ Դատարանին անդամներէն Եանքօ էֆ. ժիւտ գոմիսէր կարգուեցաւ եւ փաստաբան Ամոն էֆ. ալ առժամեայ սնտիք։

ՅՈՒՆԱՑ Պատրիարքարանը որոշեց երեք հազար ոսկի յատկացնել Երուսաղէմի Յունաց Պատրիարքարանին, որուն հասոյթները այս տարի պիտի նուազին՝ քոլէրային պատճառով։

ԱԲԻՆԷԷՆ կը հեռագրեն թէ դերմանական Լարեիէյ պահականաւին մէջ սպայ մը սպաննող նաւազ Քէօսէր յանձնուեր է Եթայն մարզարան-մարտանաւին, որ կ. Պոլիսէն Պիրէոն ժամանած էր։ Այդ նաւին մէջ զինուորական ատեան մը կազմուեր է Պ. Զէյցի նախագահութեամբ որ Գերմանիայէն ղրկուած է։

ԴՈՆԵԱՑԻ կուսակալութիւնը փոխանորդաբար պիտի վարէ զինուորական հրամանատար Ալի Բիղա փաշա, մինչեւ որ ժամանէ նոր կուսակալ Թէվֆիք պէյ։

ՄԱԽՍՈՒՍԻԷ առաջին ճարտարագէտ Պ. Տալմա ծրագիր մը ներկայացուց՝ նուաճանգիստ մը ու քարափ մը չինելու Բամբարեի մէջ՝ հոն քարանթինայի ենթարկուող նաւերուն համար դիւրութիւններ ընծայելու։

ԲԱՂԱԲԱՊՏՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց որ Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն եւ մասնաւանդ Բերայի մէջ խանութպաններուն գործածած կշիռները, որոնց շատերը պակաս են, քննուին ու դրոշմուին։

ՀԱԼԷՊԻ նահանգին տէֆթէրտար անուանուեցաւ Ատանայի նահանգին ելմտական քննիչ Նէշիպ պէյ։

—Հալէպի մէջ վերջերս առատ անձրեւներ տեղացեր են՝ ուրախութիւն պատճառելով երկրագործներուն։

ՍԿԻՒՊԻ մէջ անցեալ շաբթու տեղացած ձիւները հալեր են, բայց սաստիկ ցուրտ կ'ընէ։

ՄԱՆԱՍԴՐԻԷՆ կը գրեն թէ չրջակայ բոլոր լեռները ձիւնով ծածկուած են։

Պ. ԶԻՆՈՎԻԷՎ, Ռուսիոյ դեսպանը, երէկ, Փէյեր երթալով այցելութիւն տուաւ Յունաց Ս. Պատրիարքին։

ՊԷԼԿՐԱՏԻ լրագիրները կ'ըսեն թէ Կ. Պոլսոյ սերպիական դեսպանը պիտի փոխուի։

ԿԵՂԾ ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԵՐ.— Մալիւմաք կ'ըսէ թէ Դալաթիոյ Սէն Պրնուա վարժարանին մօտերը հաստատուած տպագրիչ Օննիկ Մէլէպեան անգլիական գործարանի մը դերձանի ճախարակներուն վաճառանիշը կեղծած ըլլալով, Բերայի պատժական դատարանին որոշմամբ տպարանին մէջ խուզարկութիւն կատարուելով, կեղծ վաճառանիշեր կրող թուղթեր եւ վիմագրութեան քարեր գտնուեր ու գրաւուեր են։ Այդ անձին նկատմամբ օրինական քննութիւն կը կատարուի։

ԶԿՆՈՐՍԻՆ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆԸ.— Իզմիրի մէջ, անցեալները, հարուստ յոյն մը ձկնորսի մը քով խոյր ու թարմ արքայածուկ մը (էվէրէք) կը տեսնէ, որուն փորը բաւական ուռեցած էր, ինչ որ ցոյց կու տար թէ հաւկիթ ունի։ Զուկը կըշռուելով երեք օխա կու գայ։ Ցորը դըրամը կու տայ ու ձուկը կ'առնէ, գլխավար բռնած։ Այդ միջոցին ձուկին բերէնէն բաւական ջուր վազելով, փորին ուռեցքը կ'իջնայ, որով կը հասկցուի թէ հաւկիթ կարծուածը՝ ձկնորսին կողմէ լեցուած ջուր էր։

ԱՆԱՏՈԼԻի երկաթուղիին 46րդ շաբթուան իւրաքանչիւր քիլոմէթր հասոյթը եղած է Հայտար Փաշա–Էսկիշիրի գիծին համար (578 քիլոմէթր) 15,523 ֆր. նախորդ 1,554 պակաս եւ միւս շաբաթներէն ալ 1,820 աւելի։ Էսկիշէհր–Գոնեայի գիծ (445 քիլոմէթր) 10,111 ֆր. նախորդէն 2,118 եւ միւս շաբաթներէն ալ 1,872 ֆր. աւելի։

ՈՂՋ ԹԱՂՈՒԱԾ ՈՒ ԹՈՒՆԱՒՈՐՈՒԱԾ.—Մոնիդեօ կը պատմէ թէ Անատոլիի գիւղերէն մէկին մէջ 12 տարեկան աղայ մը որ յանկարծամահ եղած կարծուած էր, թաղուեր է։ Յետոյ զրոյց ելլելով որ այդ աղան թունաւորուած է, դիաղնոնութիւն կատարուելու համար գերեզմանը բացուեր եւ տղան գտնուեր է այն տեսակ դիրքի մը մէջ, ուրկէ կը հեռաւէի թէ իր գերեզմանին մէջ դարձած է։ Բիմիագէտները «արսէնիք» գտեր են անոր գործարաններուն մէջ։ Թաղման պահուն տղան մահը իրական չէր։ Մոնիդեօն կը յարէ թէ այդ ոճիրը—եթէ ոճիր կայ, վասն զի մարդուն մարմնոյն մէջ սովորաբար «արսէնիք» կը գտնուի— ժառանգութիւն մը խլելու համար գործուած է։

ՈՃԻՐ ՄԸ.—Երէկ առաւ Գասըմ Փաշայի մէջ մեռած գտնուեցաւ Մանասթիրցի Սթեան անուն պարտիզպան մը՝ կոկորդէն, կղակէն եւ ուսէն դաշոյնով զարնուած։ Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկելով իբրեւ կասկածելի ձերբակալեց Սթեանն անուն հիւսն մը, տղան Սթէլիո, խահուէֆի Իսմայիլ, Սթէֆո ու Անմէտ, որոնք զանազան պատճառներով հակառակութիւն ունէին այդ անձին հետ։

Պ. ԲՍԱԼԹԻի կարասեաց վաճառատունը, այս օրերս Տոխ մթերք մը ստացած է ամէն տեսակ կարասիներու, սրսրի, ննջասենեակի, ճաշասրահի համար, եւն.։ Դիները զեղչուած են։ 1—30

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կարինէն Պատրիարքարան հասած նամակ մը կը ծանուցանէ թէ եկեղեցիին նորոգութիւնները մեծ մասամբ լրացած ըլլալով, առաջին անգամ պատարագ մատուցուեր է։ Նպաստող բարերարներու համար յատկապէս Ս. Պատարագ մատուցուեր է նոյեմ. 3ի կիրակի օրը։

—Սանասարեան վարժարանի Խնամակալութիւնը նիստ գումարեց այս առաւօտ Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարքին եւ վարժարանին ու կալուածական խնդիրներու նկատմամբ ինչ ինչ խորհրդակցութիւններ կատարեց։

—Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս Սրբազան կիրակի օր Կայս. Պալատ երթալով, իր մեկնումին առթիւ, Ս. քարտուղար Թանսին փաշայի միջոցաւ յոտս Կայս. Գահոյից երախտագիտութիւն յայտնեց եւ նոյնպէս տեսակցեցաւ Հաճի Ալի փաշայի, Նուրի փաշայի հետ։ Ն. Սրբազնութիւնը երէկ ալ Գալիցեան Որբանոց այցելեց եւ հայրական խրատներ տուաւ պատսպարեալներուն։ Այսօր կը մեկնի մայրաքաղաքէն։

—Պալաթի Նորընտիր Թաղ. Խորհուրդին անդամներէն հինգ հոգի հրաժարեր են. մնացեալ չորս անդամները կը վարեն թաղային գործերը։ Պատրիարքարանի տեղեկագրուած է խնդիրը։

—Աֆիոն Գարահիսարի հրկիզեալներուն յանձնաժողովը 10,000 զրուշի տոմսակ ղրկեր է Պատրիարքարան, հանգանակութիւն կատարելու համար։

—Սիվրիհիսարի Առաջն. Փոխանորդը եւ Թաղ. Խորհուրդը, Պատրիարքարան աւետելով Սիվրիհիսարցի բանտարկեալներուն Էնկիւրիի դատարանէն անպարտ արձակուիլը եւ Սիվրիհիսար հանիլը, երախտագիտութիւն կը յայտնեն կայս. կառավարութեան արդարադատութեան եւ Ս. Պատրիարքին հոգածութեան համար։

—Նէվշէհրէն կը գրեն Պատրիարքարան թէ տեղւոյն Ժողովուրդը, որ 100 տունէ կը բաղկանայ, դպրոցէ զուրկ է, որով 80ի չափ տղաք կը թափառին փողոցներուն մէջ։ Ժողովուրդը դրամապէս անկարող ըլլալով, դարման կը խնդրէ Պատրիարքարանէն։

—Մատթէոս էֆ. Պալեողեանի մահուան քառասունքին առթիւ, նոյեմ. 12ին, Հոգատար–Որբանոցի ընկերութեանց որբերն ու որբուհիները խմբովին գերեզմանոց երթալով՝ երախտագիտական ճառեր կարդացեր եւ պսակներ դրեր են հանգուցեալին վրայ։ Այս առթիւ երկու ընկերութեանց վարչութիւնները որոշեր են միւռոնոյն հանդէսը ամէն տարի կատարել, սեպտ. 1ի յաջորդ կիրակին։

—Խասգիւղի Գալիցեան որբանոցի Տիկնանց Խնամակալութիւնը այսօր գումարուեցաւ, Դալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, ժամը 5ին։

—Երուսաղէմի մէջ տեղացող սաստիկ անձրեւներէն բաւական վնաս առաջ եկեր է։ Գեթսեմանի ձորին մէջ գտնուող Աստուածամայր տաճարը կիսովին ողողուեր է։

— Նպաստից յանձնաժողովը երէկի գումարումին մէջ հետեւեալ անօրինութիւնները ըրաւ. 1.— Ցանձնաժողովը Ս. Պատրիարքին տուած տեղեկութենէն իմացաւ որ հասած է ժամանակը որբանոցներու եւ նպաստընկալ դպրոցներու երկամեայ թոշակները ըստ սովորականին կանխիկ ղրկելու, նպաստութեան առաւ պատրաստուած ցուցակը եւ որոշեց նոյեմ. եւ դեկտ. ամսաթոշակներու առաքումը։ 2.— Ցանձնաժողովը Ս. Պատրիարքին տուած տեղեկութիւններէն իմանալով թէ Որբանոցներու մէկ մասը ներկայ տարւոյ վերջը կը բոլորէ քառամեայ շրջանին տեւողութեան պայմանաժամը եւ կան ուրիշներ ալ՝ որոնց շրջանը կը լրանայ քիչ ատենէն, խնդրոյ նիւթ ըրաւ թէ ինչ կարգադրութիւն պէտք է ընել. նկատելով որ արդէն որոշուած է քանի մը գլխաւոր կեդրոններ արհեստանոցներ հաստատել՝ երկրագործական դասընթացքով մը, եւ վակուելիք Որբանոցներէն անչափահաս տղաքները հոն փոխադրելով վարժեցնել արհեստներու, հարկ դատեց որ այդ կարգադրութիւնը գործադրուի, ու յառաջիկայ գարնան, այսինքն մարտի վերջը Որբանոցներու թոշակները մասամբ կամ ամբողջութեամբ չարաւնակելով վճարել ըստ պահանջման ժամանակին եւ անկէ ետքը փակուելով բոլոր Որբանոցները, թէ՝ անոնց համար տրամադրեալ գումարով եւ թէ ուրիշ զանազան նպաստներով՝ որոնք թէ խոստացուած են եւ թէ յուսալի էին հաւաքել, արհեստանոցներ բացուին, Ա.Մշոյ մէջ, Բ. Մարաշի մէջ Ժամհարեանց Որբանոցը վերածել արհեստանոցի, Դ. Սը վազի մէջ, Դ. Բաղէշի մէջ, ի մասնաւորի նուիրուած Զանչեանցի յիշատակին եւ անոր անուամբ նուիրուած նպաստներով, Ե. Վանայ մէջ։ 3.— Նոյնպէս գիւղական դպրոցներու համար որոշուեցաւ ամսական միայն 50 ոսկիի (տարեկան 600 ոսկի) գումար մը յատկացնել, եւ Ս. Պատրիարքին յանձնուեցաւ որոշել թէ այդ դպրոցները ո՞ր տեղեր բանալ պատշաճ է։ Նոյնպէս Ս. Պատրիարքին յանձնուեցաւ որ արհեստանոցներու կազմակերպութեան օգնելու եւ դպրոցներու սահմանեալ նպաստները հայթայթելու համար, հրաւէր ուղղել թէ՝ որբանոցամարմնոց եւ թէ առ բարեսէրս՝ յառաջիկայ կազմելի եւ Ծնունդի տօներուն առթիւ մանուկ Յիսուսի նուէրները առատաձեռնելու համար։

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻԱՆԴԱՆՈՅ

Տոքթ. Միքայէլ էֆ. Խորասանճեանի դստեր Օր. Մէլինէի ընդ Ասպետ Պողոսեան Քօնգուլի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփունջի մէկ օսմ. ոսկի նուիրած է Հիւանդանոցիս Տիկին Սահակ էֆ. Ապրօ։ (Հոգաբարձութիւն)

Այրի Տկն. Սոֆի Սանտալճեան, կողակից Օրթագիւղի հանգուցեալ մուխթար Յակոբ էֆ. Սանտալճեանի եւ մայր լրագրոյս խմբագիրներէն Յարութիւն էֆ. Սանտալճեանի, այս առտու կնքեց իր մահկանացուն։ Հանգուցեալը երկար ատենէ ի վեր կը տառապէր անբուժելի հիւանդութեամբ մը։ Այրի Տկն. Սոֆի բարի ու առաքինի կնոջ մը անուն կը թողու։ Յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի վաղը, Օրթագիւղի եկեղեցիին մէջ, ժամը 9½ին։ Խմբագրութիւնս իր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնէ այս տխուր առթիւ։

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸՔՈՆՍՔԱՆԹԻՆՈՒԼ)

ԲԱՐԻԶ, 1 դեկտ.— Նախարարապետ Պ. Քոմպ դադրեցուց Թրէկիէի երէցին թոչակը, զի թոյլ տուած էր ժէզուիթ քահանայի մը քարոզել Թրէկիէի եկեղեցիին մէջ եւ վիրաւորիչ կերպով մը քննադատել նախարարութեան քաղաքականութիւնը։

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ Երեսփ. Ժողովը, այսօր, չարունակեց Պ. Քարտորվի առաջարկութեան ընդունելի ըլլալուն նպաստմամբ կատարուած վիճաբանութիւնները, առանց կարեւոր միջադէպի մը։

ԱԹԷՆՔ.— Զալիմիի նախարարութիւնը հրաժարեցաւ։

ՀՌՈՄ.—Թրիպոլնա կ'ըսէ թէ, ընդհանուր կարծիքի մը նայելով, Ռամբոլլա կարտինալը Սէրկէյ մեծ դուքսին հետ կարգադրեր է Ռուսիոյ կայսեր եւ Պապին միջեւ կատարուելիք տեսակցութեան մը արարողական պայմանները, Նիքոլա Բ.ի կողմէ Իտալիոյ թագաւորին արուելիք այցելութեան առթիւ։

—Պապը, այսօր, ընդունեց վարչավիայի արքեպիսկոպոսը։

ՓՈՐԻՆՀԱԿ.—Ռուսիոյ մայր կայսրուհին բժիշկ Շմիկովի բրոնքիէօրը կը յայտարարէ թէ բոլորովին անհիմն է օտար լրագիրներու տարածած այն զրոյցը թէ Ռուսմանիոյ գահաժառանգ մեծ դուքսը թոքախտէ վարակուած ըլլայ։ Բրոնքիէօրը մեծ դուքսը դարմաներ է թեթեւ պաղառութեան մը հետեւանքով՝ Փորինհակ գտնուած միջոցին։

ԻՍՄԱԻԼԻԱ.—Նոյեմ. 21էն 30 Սիւէզի ջրանցքէն անցած նաւերուն թիւն է 108 եւ զոյացած հասոյթը՝ 3,090,000 ֆր.։

(ԱԺԱՆՍ ՆԱՍԻՈՆԱԼ)

ԱԹԷՆՔ, 1 դեկտ.— Մինչեւ ժամ 3 յայտնի եղած ընտրութեանց արդիւնքը համեմատական մեծամասնութիւն մը կուտայ Տէլեանիսի կուսակցութեան։ Ելմտական, պատերազմական ու կրթական նախարարները յաջողեցան ընտրութեանց մէջ։ Աթէնքի մէջ ստուար մեծամասնութեամբ ընտրուեցան Տէլեանիսի բոլոր ընտրելիները։

—Հելլենական դահլիճը հրաժարեցաւ։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԻ.— Ռուսիոյ Սինոդին աւագ պրոկուրոր Պ. Բոպիէտոնոսցէվ եւ առաւ իր հրաժարականը։

ԶԻՒՐԻԽ.— Հապէշիստանի վեհապետին խորհրդական Պ. Իլկ, որուն արձակուրդը կ'աւարտի, Հապէշիստան պիտի դառնայ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Իվնինկ Սթանտարտ կ'ըսէ թէ ստոյգ լուրերու նայելով, Թրանսվալցիները կը բաղձան որ Պ. Քրիւկէր Եւրոպա մնայ եւ Թրանսվալ չդառնայ, զայն կ'ամբաստանեն թէ իրենց դժբաղդութեանը պատճառ եղած է։

—Դեկտ. 9էն սկսեալ Խաղաղակիի ընդհանրական հեռագրաթելը բաց պիտի ըլլայ հանրութեան։ Աւստրալիոյ համար Անգլիոյ սակն է մէկ բառը 3 ֆր. 75։

—Անգլիոյ Պանքան կը ծանուցանէ թէ Ինունդին արծաթ դրամ չրջաբերութեան պիտի չտանի։

ԲԱՐԻԶ.— Ուսչինկդընէն հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ելեկտրական գործարան մը արկածով պայթեր է Զիքգայի մէջ։ 29 հոգի մեռեր եւ 50 հոգի վիրաւորուեր են։

—Պատերազմական նախարար Անտրէ զօրավարը մանրակրկիտ քննութիւններէ վերջը արտօնեց զինուորական զեկաւոր նոր օդապարիկներու չինութեան յատկագիծները։

ԼՈՆՏՈՆ.—Բէյրթաունէն կը հեռագրեն թէ Լորա Միլներ թեթեւապէս վիրաւորուեր է, Օրանժի մէջ ձիէն վար իյնալով։

ՆՇԱՆ Ն. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

1903 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

43 ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ

ԲՈԼՈՐ ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՀԱՊԵՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒՆ ԼԻՈՒՍԱՆԱՒՈՐՆԵՐՈՎ ԶԱՐԴԱՐՈՒԱԾ

ԳԻՆ 5 ՖՐԾ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՎ 6 ՖՐԾ.

կեղրոնատեղի Ն. Կ. Պերպերեան Տպարանը Կ. Պոլիս, Պապը Ալի ձատտէսի, Թիւ 38

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ 18 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Օ. Ո.	30	04
Ամէնէն բարձր գին	»	30	07
Ամէնէն վար գին	»	30	02 ½
Ռումելիի երկաթուղի գոց.	ֆր.	116	—
Ամէնէն բարձր գին	»	116	75
Ամէնէն վար գին	»	116	—

ԲԱՑՈՒՄ 19 Նոյեմբեր

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ք. Գ.	29	39
Ռումելիի երկաթուղի	ֆր.	115	50
Շիրքէթի Խայրիէ		29	20
Օսմանիէ		—	—
Ռէժի		—	—
Զսմ. Պանքա		—	—
Քէտի ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Սօս. Օթմ. Շանմ է Վալէօռ		0	13
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		2	82
Թրամուէյ բաժնեթուղթ		5	50
» ժուխանս		1	32
» պարտատուղթ		497	—
Քարափ Գ. Գոլոյ		487	—
Թրանսվալ		125	—
Քրէտի Ֆոնսիէ էժիբսիէն		263	50
Լավրիոմ		75	—
Անատոլիի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	42 ½
« պարտատուղթ «		517	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	19
Անգլիական ոսկի	»	109	39
Թօլ էմբէրիտլ	»	90	—
Քրիսից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	38
Մէճիտիէ	»	102	50
Ռուպի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	110	30
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	75
» » » չէք	»	22	70
Պէրլին անտոկոս չէք	մարք	18	57
Վիէննա չէք	ֆիորք.	21	73

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 1 Դեկտեմբեր

Անգլիական Քոնսոլիտէ	92	75
Օսմանեան Ռանթ սեռի Բ.	54	50
» » » Դ. բաց.	27	37
» » » Դ. գոց.	27	37
Օսմանեան Պանքա	12	25
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	42	—
» Մօնօքոլ	44	50
Գուլիարական 1888	92	—
Էժիբսիէն իւնիֆիէ	107	50
Տօմինիալ	103	50
Թրանսվալ	5	25
Այտին երկաթուղի	14	—
Փոխանակագիր	25	36 ¼

ԲԱՐԻԶ, 1 Դեկտեմբեր

Ֆրանս. Ռանթ 3 %		99	25
» » 3 ½ %		98	50
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	բաց.	Ղրշ. 27	75
	գոց.	» 27	72
» » » Բ.		» 55	25
» » » Գ.		» 80	80
Օսմ. Կայս. Պամքա		ֆր. 581	95
Օսմանիէ		» —	—
Ռուսէյի երկաթուղի		» 118	—
Օսմ մաքսատուն		» 466	—
Օսմ Ռէժի		» 351	—
Բրիօռիթէ Թիւրք 4 %		» 466	—
Քէտէի Լիոնէ		» 1065	—
Իտալական Ռանթ		» 102	25
Սպանիական արտաքին		» 82	72
Թրանսվալ		» 130	—
Զէք Լոնտոնի վրայ		» 25	140
Դրամաղեղ		» —	—

ՊԷՐԼԻՆ, 1 Դեկտեմբեր

Ռուպլը	ֆր. —	—
Ռումելի երկաթուղի	» 121	—
Անատ. երկթ. պարտատուղթ	» 103	—
Փսխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	» 20	235

ՎԻԷՆՆԱ, 1 Դեկտեմբեր

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր. 239	40
Ռումելի երկաթուղի	» 111	20
Օսմ. Ռէժի	» 330	—

ՊՐԻՍԼ, 1 Դեկտեմբեր

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	27	50
Ռումելի երկաթուղի	116	50

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ–ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ-ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

ԵԱՆԻ ԳԱՐԵԶՐԱՏԱՆ ՎՐԱՅԻ ՅԱՐԿԸ
(ՅԻՇԷ Ղարաքէանց դէմը)

Նուրբ, ճաշակաւոր եւ դիմացկուն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յար եւ նման բնականի, դէմքի ձեւաւորութիւն, ըստ տարիքի, ծամողութիւն, եւ ազատ արտասանութիւն՝ երաշխաւորեալ։ Ինչպէս նաեւ կատարելագործեալ ատքաններու միջոցաւ առանց ցաւի առամնահանութիւն։

Զմեռները կիրակի օրերն ալ, (մինչեւ կէս օր) ինչպէս նաեւ ամէն օր, (մինչեւ կէս գիշեր) հիւանդ կ'ընդունին։

ՆՈՐԴԴԱՅՉԷՐ ԼՈՅՏ

NORDDEUTSCHER LLOYD

Paquebot poste Impérial Allemand

Նիւ Եորքի գիծ, ճեպընթաց

ՔՐՕՆՊՐԻՆՑ–ՎԻԼՀԷԼՄ, Պրէմէն Շէրպուրկ 4 Նոյ.
ՔԱՑԶԼԷՐ ՎԻԼՀԷԼՄ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 18 »
ՖՐԻՏՐԻՀ ՏԷՐ ԿՐՕՍԷ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 8 »
ՔԷՄՆԻՑ, Պրէմէնէն Շէրպուրկ 15 »
ՔԱՍԷԼ, » » 22 »
ՖՐԱՆԿՖՈՒՐԹ » » 29 »

Աւստրալիոյ գիծ

ԿՐՕՍԷՐ ՔՈՒՐՖՈՒՐՍԹ, Ճենովա–Նաբոլիէ, 5/18 Նոյմ. եւ պիտի երթայ Թօլամպո, Աուէլտա, Մէլպուրն եւ Սիտնէյ ու Սիտնէյի մէջ Նորտայչէր Լոյտի միւս շոգենաւերուն հետ հաղորդակցելով պիտի երթայ Բուէնոսէյրէս, Նոր Կուէնիա, Նաքասար, Պա

ԱՆՈՒՇԱՀՈՍ ՁԿԱՆ ԻՒՂ

Հիւանդութենէ ապաքինողներու տկար կազմ ունեցողներու, արեան ապականութեան և մարքի հիւանդութեան ենթարկուողներուն ու կուրքի տկարութենէ առաջացողներու՝ ձկան իւղ կը յանձնարարեն սակայն՝ ձկան իւղին անախորժ հոտն ու զզուելի համը կը գանեցնեն դայն գործածողները, որոնք կամ գարշանքով կը խմեն և կամ կը սիպտուէն բնաւ չի խմել։ Ֆրանսայի բժշկական Կաճառէն տօքթէօր ԲՈՒՐԹՈԼ, նոր ձկան իւղ մը պատրաստած է ԲՈՒՐԹՈԼԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂ անուամբ, որ հաւասարակ ձկան իւղու զզուեցուցիչ համէն ու հոտէն զերծ է բոլորովին. խիստ անուշ համ ունի և անանուխի, եղեւնիի ու մանիշակի հոտը կը զգայնէ, ինչ որ բացառիկ դիւրութիւն մը է գործածելու։ Ո՛չ խմելու առեն, ո՛չ ալ անկէ ետք բնաւ զզուանք չի զգար խմողը։ Բժշկները մեծապէս կը յանձնարարեն ԲՈՒՐԹՈԼԻ ԱՆՈՒՇԱՀԱՄ ՁԿԱՆ ԻՒՂԸ որ մեծնոյն ժամանակ ազդեցիկ և փրփռուած դարմանն է ժուլարարութեան, կուրքի թլուածքներու, հարբուխի կուրքի տարկարութեան և մինչև իսկ կրնայ առաջքն առնել թոքախտի։ Այն ճաշէ առա մէկմէկ դգալ առնել պէտք է։

Կը ծախուի Պահեմ գաղու Քիմիքեան Դեղարանը։ Սուրբան Համար Մէջիքի Լիոնս և Պոնտիֆիսնոսի դեղի մթերանոցները և ամէն մեծ դեղարաններու մէջ։

796 — 13—52

ՁԿԱՐԴԱՑԱԾ ՄԻ�Ա ԱՑՆԻՔ

Արիւնը, ոսկորները, թոքերը, ակռաները և մարդուս կազմուածքին ուրիշ մասերը որոշեալ քանակութեամբ ՖՕՍՖՕՐ կը պարունակեն որ մարմնոյն առողջութիւնը պահպանելով անդամներուն կանոնաւորաբար աշխատելուն կ'օգնէ։ Այս ֆոսֆորը որ թանկագին է մարդկային կազմուածքին համար, շատ անգամ կը թիչնայ հիւանդութեանց պատճառով և առ անձը որ կորնցուցած է մարմնոյն ֆոսֆորը, տեւական տկարութեանց կ'ենթարկուի։ Արիւնը կը տկարանայ, թոքերը կը թուլնան, ծունկերը կը կոտրին ամբողջ մարմնոյն և գլխաւորաբար ուղեղին մէջ յոգնութիւն կը զգայ։ սիրտը կը տրոփէ և դեռ այս կողքի շատ մը անհանգստութիւններէ կը տառապի։

Կորսուած ֆոսֆորը կրկին արեան մէջ մտցնելու և դայն զօրացնելու համար, բժիշկներ երբ հնարք մը կը խորհին, այս տարի Բարիզի առաջնակարգ քիմագէտներէն Պիլեօն՝ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն անուամբ դեղ մը հնարեց որ կորսուած ոյժը կատարելապէս կը մտցնէ արեան մէջ, թոքերը, ոսկորներն ու մարդուս կազմուածքը կը զօրացնէ, և մարմնոյն գիւրաշարժութիւն կուտայ։ Անոնք որ իրենց ուղեղն ու մարմինը յոգնեցուցած են, անոնք որ վերջնումներու պատճառով անկարողութեան մատնուած են և վերջապէս անոնք որ ոյժի պէտք ունին, անհրաժեշտ է որ Օ վօ Լէսիթին Պիլեօն Ovo-Lécithine Billon առնեն։ Օ վօ լէսիթին Պիլեօնը որ ամէնէն ազդու դեղն է շաքարախտին, ընդունուած է Ֆրանսայի բժշկական Ակադեմիէն և կը ծախուի մեծ դեղագործներու ու դեղավաճառներու քով։

ՊԷՐԼԻՆԻ ՎԻՔԹՈՐԻԱ

ԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

արքայական հրամանագրով արտօնուած 1853 տարի. 26ին կառավարութեան հսկողութեան տակ

Պէրլինի Վիքթորիան Գերմանիոյ ամէնէն հզօր Ընկերութիւնն է

Ապահովագր. դրամ Ֆր. 967,321,496
Պահեստի դրամ Ֆր. 270,096,743

Պէրլին Վիքթորիան ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, տրկած, դպրեան թոշակ, այն.

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԹՈՒՐԲԻՈՅ ՄԷՋ

ժողովրդական ապահովագրութեան կեանքի վրայ. առանց բժշկական տեսութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ ազգ ու որբերու համար օժիտ մը, տարեկան փոքր վճարումներով։—(մեծնոյն պայմանները կանոնաւոր ապահովագրութեան համար)։

Ապահովագրութիւն օգտակարի, երկաթուղիի, թիւնելի այն. տրկածներու դէմ, ամբողջ կեանքին համար, շաբաթական փոքր վճարումով մը, սկսեալ Մէկ ՖՐԱՆՔէ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (52 շաբաթ, այսինքն 52 ֆրանք), այսպէսով ամբողջ կեանքին համար ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր.՝ մահուան դարձեալ՝ 15,000 ֆր.՝ տրկածէն առաջ եկած անկարողութեան դարձեալ, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան դարձեալ։

Ընկերութեան Դրամատունը.—ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ընդհ. Գործակալ,—ԷՄԻԼ ՎՕԳԼ

Գալաթիա, Օսմ. Պանքային գէմը։ Իստանբուլ Խան, թիւ 7, 8, 9։

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ԶԱՎԱԹԻԱ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ ԿԱՐԳԸ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 դրշ.էն մինչեւ 100 դրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեան մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն աղքատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 դրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի այլ, իր վճարումներուն շնորհիւ, յաւելիկային արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահաբերիւր մըն է։

ՊԱԼՔԱՆ

ԶՈՒԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՍՈՖԻԱ

Դրամագլուխ, պահեստ եւ երաշխաւորութեան գումար ֆր. 7,500,000

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

1899ի ապահովագրութեանց գումարն է 19,534,276 ֆր.։ Ամբողջ կեանքի վրայ և խառն ապահովագրութիւն, կրկին դրամագլխով, տղոց օժտի դրամագլուխ այլեւայլ կարգադրութիւններով, չափաւոր սակերով ու նպաստաւոր պայմաններով, ինչպէս մէկ տարուան ապահովագրութենէ յետոյ ապահովագիրը անվճեալի կը դառնայ, այսինքն Ընկերութիւնը ո՛և է առարկութիւն չըներ ապահովագրեալին անձնասպանութեան, մեռնամտաթի, ամէն կողմ ճամբորդելու պարագային, եթէ առանց իմաց տալու ալ կատարուի։ Նմանապէս ո՛և է սակի յաւելում չի պահանջեր։ Ապահովագիրները վեց ամիս յետոյ կրկին կը նորոգուին։

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Ներկայ ապահովագրութեանց գումարն է 460,267,203 ֆր.։

Գանձուած Ապահովագին 1,433,965 ֆրանք։

Ապահովագրութիւն վայրաչէն ու քարուկիր չէնքերու, կարասիներու և ապրանքներու՝ նպաստաւոր պայմաններով։

ՓՈՒԱՐՈՒԹԵԱՆՑ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն վաճառքներու, շոգենաւերու մարմնին աշխատիս ո՛ր կողմն ալ ուղեւորին։

1896ի շահաբաժինն է հարիւրին 18 ուկէս. 1897ինը՝ հարիւրին 18. 1898ինը՝ հարիւրին 18 և 1899ինը՝ հարիւրին 16։

Ընկերութեան դրամատուններն են ՔՐԻՏԻ ԼԻՈՆԷ Կ. Պոյիս, ԱՆԳԼՕ-ԱՒՍՏՐԵԱՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ, Լոնտոն, ՊՈՒԼԿՍՐԻՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ԴՐԱՄԱՏՈՒՆԸ, Սոֆիա։

Գործակալ ընդհանուր Թոօրքիոյ ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ։

Գալաթիա, Մերքէպանի փողոց, ձէտիա խան թիւ 4։

Դաւառաց համար պատուաւոր երաշխաւորութեամբ գործակալներ կը փնտռուին։

ՖԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Որէ ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլի եւ Արեւելից միջեւ

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Իվերնիա	18990	Միլվանիա	5598
Սաքսոնիա	18900	Քանայոնիա	4841
Լուքանիա	12950	Վէրլա	3229
Կամբանիա	12950	Բավլա	2945
Մուլթանիա	8445	Թիրիա	2936
Ումպրիա	8128	Միրիա	2935
Էթրուրիա	8120	Սամարիա	2558
Սէրվիա	7392	Ալէքսը	2181
Ուրանի	7269	Շէրպուրկ	1614

Դիմել առ

ՃՈԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seagor

Մէյմանէթի խան, թիւ 6, 7 8 Գալաթա, Բարա Մուսթաֆա փողոց։

255

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի Պորտոյի, Միջերկրականի եւ Սեւ Մովի միջեւ բանող օգտակար

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Բամսէգ	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Քեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Մ ինիպ	2000
Օսմանլի	3000	Կասբրնի	1500
Մարիոթիս	2500	Կիւլէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕՒ և ԸՆԿ
Ուիթիոյ խան
ՃԷՕՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

194 — 81. Ճէյմս Ուիթիք Լիվերբուլ։

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍՐ 1881ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ, Բեդերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու նաւերու սատոյգէ խորտակուելու մասին։ Ասոնց կարգի պայմաններով։

Ընկերութեան դրամագլուխը ամբողջապէս վճարուած	10,666,667 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	129,000,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	249,400,000 »
1901 տարուան մէջ դանձուած ապահովագին ու տոկոս	54,000,000 »

Ընդհանուր գործակալ
Ա. ՀԻՒՐ ԻԻԶ

Ընդհ. գործակալ Թուրքիոյ համար
ԹԷՕՖԻՐ ՐՔԷՐԷՆ

Ընդարձակ մանրամասնութեանց համար, դիմել Գալաթիա, քարափն մօտ, հոն մ քաստան տեղը գործակալութեան գրասենեակը։ 524

ԸՆԴՀ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ

ՀՈՒՆԳ ԱՐԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնեալ 1857ին Արքայական հրովարտակով, կեդրոնատեղի Ընկ. Բէօքա

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Վճարեալ գումարներ	Երաշխաւորական գումարներ	Ապահովագրեալ գումարներ
332 միլիոն ֆրանք	114 միլիոն ֆրանք	461, 3 ,390 ֆրանք

Սոյն Ընկերութիւնը կեանքի վրայ կապահովագրէ ամէնէն նպաստաւոր պայմաններով և անմրցելի գիներով։ Ապահովագրութիւն մահուան պարագային, շահաբաժին մասնակցութեամբ և երաշխաւորած տոկոսի սակերով։ Ապահովագրութիւն օժիտներու և կենսատեւ թոշակներու համար։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն եանց համար դիմել Ընկերութեան գրասենեակը Պոլիս Գարնաքան խան։ Ընկերութեան մասին դիմել Օսմ. Կայս. Պանքայի

Ընդհանուր գործակալ ամբողջ Թուրքիոյ համար
ՈՐԴԻՒ ՆԻՍԻՄ ՊԱՐՆԱԹԱՆԻ

747 — 44—53

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՔ

Ընդարձակ Հրլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օսեասյի

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ալպանս	1069	Գոմ	1497	Կօգ	1011	Մալմ	724	Բօգարիս	186
Ալէքթ	3607	Գոնկո	2806	Կրօանս	1695	Մարէնկո	2273	Մարֆօ	1113
Անծէլս	1541	Գորսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ծիրիս	1735
Արիսօգս	2377	Ֆիտս	4311	Հիտալկս	1581	Միրատս	3557	Միլվիս	1193
Փասանս	1822	Տամինս	937	Հինաու	3720	Միլս	1057	Մէբբս	1200
Ֆօրստինս	1264	Տուրս	2383	Հօրաղիս	3600	Մանդէպելլս	1735	Թասսս	1328
Գրավս	1076	Տրարս	1713	Հումպէր	595	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսն	1546
Գրիւնս	841	Տինամս	504	Իակս	2354	Նէբս	1083	Թօրիս	3827
Գրիֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյրս	1671	Էլտորատս	1520	Ձիւնս	1080	Օնեարիս	4036	Թօրիտս	487
Դալիբրս	1387	Էրազս	1841	Ռէլս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասբս	1914
Դազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիարիթս	2229	Վօլթուրնս	2596
Միսէրս	1831	Ֆրանսիսքս	4532	Լէբանոս	2272	Բինալտս	1663	Եէտս	1850
Գիս	2697	Կալիլէս	3060	Լիվօրնս	1843	Բօլս	1613	Զէրս	1200
Գօլօրատս	4235	Կիրանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօմէս	1789		

Հօրաշէս շոգենաւը, նա ապետ Գրօֆիթ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հրլի։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼԷ ԷՆԻՐԻԶՕՏ

Գր. 23—24 Բեյլիբաք Միլէթ խան Գալաթա — 377

COMP. RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան ներքեւկութիւններ

Գշ. 19/2 Օտեսա ժամ 4ին յետ միջօրէի։
Գշ. 20/3 Իզմիր, Բիրէ. Աղեքսանդրիա, ժամ 10ին միջօրէէն առաջ Հաղորդակցիլ Սղերքանդրիայէն (Բորդ.Սաիտ, Սուէզ. Պէրուէթ, Թարապուլուսէն մինչեւ Սալոնիկ ժամը 4ին միջօրէի առաջ։
Ուր. 22/5 Օտեսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Շբ. 23/6 Տարտանել, Այնորոզ, Նիսիմիր, Իզմիր, Հիոս, Թարապուլուսէն, Պէրուէթ, Եաֆա, Բորդ.Սաիտ, Ալեքսանդրիա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՅՑԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՕՍՄԱՆԻԱՆ ՇՈՒՇԵՏԱՒԱՐ

Դեկտ. 2ին Միկերէի, Մարսիլիա,
» 8ին Փիրիճի Սամս. եղեր.

ՄԵԿՆՈՒՄԵՐ

Դեկտ. 3ին Միկերէի Սամսն Տրան. գ. Գ. Գ. և Նոսա օսիա
» 9ին Փիրիճի ուղ. Մարսիլ.

Տեսնել գրասենեակ Բորդի Կամաց։ Առաջին նաւը՝ 245 ֆ. Բորդ. 175 ֆրանք Տեղեկութեանց համար դիմել Գրասենեակին Թափ Հանի Քարափ։

516 — Թ. ԲԼԳՈՒԼ

ՖՐԻՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլի Հրլիէրէն մինչեւ բանող օգտակար

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Վիքտորիան	10500	Ֆլավիա	3500
Ամէրիկեան	10500	Էմիրիրին	3500
Բէլգրիան	10500	Արրժ.ան	3000
Լանքասդրիան	9000	Այմէրիան	3000
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Հօլմսպիան	8000	Ամէրիկան	2500
Հորինան	8000	Անտալուզիան	2500
Ֆասդրինիան	8000	Ալգաշիրն	2500
Ֆրրինիան	8000	Լէսպիան	2000
Տալէրնիան	3700	Մինեռ	900
Վալենիան	3700	Օրոնդ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Տապիան	3500		

Ապրանքի ուղարկելու կը խնդրուի երթեւեկ ապրանքը այլոյ ժամ ազդարարելու կամ Գալաթիոյ մաքսատունը հանելու համար։ Երբեք հրահանգը դրկեն չոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԷՏՎԱՐ ԼԱՆՏՈՆԻՆ

Գալաթա, քարափին մօտ մաքսատան հին տեղը

600

Տարեկան — ՋՈՒՐԷ ԵՈՒՍՈՒՆԻՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ — ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1902 Նոյեմբեր 1 |Ն.Տ.| շաբաթ օրէն սկսեալ

ՀԱՅՏԱՐ ԲԱՇԱ ԷՍԿԻ—ՇԷՀՐԻ ԳԻԾ

ԵՐԹ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ	Թ. 2 ժամ. Առտ.	Թ. 34 Խառն Առտ.	Թ. 4 ժամ. Առտ.	Թ. 6 ժամ. Առտ.	Թ. 8 ժամ. Առտ.	Թ. 36 Խառն Իրիկ.	Թ. 10 ժամ. Իրիկ.	Թ. 12 ժամ. Իրիկ.	Թ. ժամ. Իրիկ.	Թ. ժամ. Իրիկ.	Թ. ժամ. Առտ.	Թ. ժամ. Առտ.
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Բարաքէօյ Կամուրջ ժամն	1 20	1 3՝	3 33	5 30	7 8	8 15	10 30	11 30				
Հայտար Փաշա ժամ.	1 45	—	3 58	5 55	7 33	8 40	10 55	11 55				
Բրզրլ Թօբրաք »	1 55	2 25	4 8	6 5	7 43	8 55	1 5	12 5				
Ֆէնէր Եօլու »	2 1	—	4 14	6 11	7 50	9 5	11 11	2 1՝				
Կէօզ Թէփէ »	2 5	2 26	4 17	6 14	7 54	9 9	11 15	12 14				
Էշէնքէօյ »	2 9	— —	4 21	6 18	7 58	9 15	11 19	12 18				
Պօսթանճը »	2 13	2 47	4 26	6 23	8 4	9 21	11 24	12 22				
Մալթէփէ »	2 22	2 5	4 32	6 29	8 10	9 3	11 30	12 28				
Բարթալ »	2 28	3 8	4 4	6 37	8 19	9 44	11 38	12 36				
	2 39	3 2՝	4 51	6 48	8 31	0 1	11 48	12 46				
Բէնտիք ժամ.	2 46	3 32	4 58	6 55	8 39	10 11	11 55	12 53				
		3 37				10 21						
Թուզլա »		3 59				10 46						
Կէյպզէ »		4 19				11 10						
Ֆիլ Իսքելէսի »		4 4				11 37						
Փավշանճիլ »		4 51				11 47						
Հէրէքէ »		5 8				12 6						
Եարբմճա »		5 29				12 30						
Թիւթիւն Զիֆթլիք »		5 12				12 44						
Ֆէրինճէ »		5 55				12 57						
Իզմիտ ժամ.		6 7				13						
		6 27										
Պէօյիւք Տէրպէնտ »		7 2										
Սապանճա »		7 26										
Համիտիէ »		7 50										
Կէյվէ »		8 34										
Աք Հիսար »		8 56										
Մէբէնէ »		9 26										
Լէֆքէ »		9 50										
Վէզիր Խան »		1՝ 25										
Պիլէճիք ժամ.		1 [illegible]										
Բարաքէօյ »		11 2										
Պօզիւք »		12 30										
Ին Էօնիւ »		1 15										
Զուբուր Հիսար »		2										
Էսկի Շէհր ժամ.		2 36										
		3 15										

Այս կառախումբը 1903 վերս. 12ն վերսկսեալ կ'երթեւեկէ

ԴԱՐՁ

ԿԱՌԱԽՈՒՄԲ

ԿԱՅԱՐԱՆ	Թ 1 ժամ. Առտ.	Թ. 3 ժամ. Առտ.	Թ. 5 ժամ. Առտ.	Թ. 7 ժամ. Իրիկ.	Թ. 31 Խառն Առտ.	Թ. 9 ժամ. Իրիկ.	Թ. 11 ժամ. Առտ.	Թ. 13 ժամ. Առտ.	Թ. 33 Խառն Առտ.	Թ. ժամ. Առտ.	Թ. ժամ. Առտ.	Թ. 7 ժամ. Իրիկ.
	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.	Ժ. Վ.
Էսկի Շէհր ժամն.									11 40			
Զուբուր Հիսար »									12 16			
Ին Էօնիւ »									12 48			
Պօզիւք »									1 24			
Բարաքէօյ »									1 58			
Պիլէճիք ժամ.									2 48			
Վէզիր Խան »									2 58			
Լէֆքէ »									3 34			
Մէբէնէ »									4 9			
Աք Հիսար »									4 40			
Կէյվէ »									5 6			
Համիտիէ »									5 28			
Սապանճա »									6 20			
Պէօյիւք Տէրպէնտ »									6 36			
Իզմիտ ժամ.									7 1			
					1 35				7 33			
Տէրինճէ					1 53				7 53			
Թիւթիւն Զիֆթլիք »					2 4				8 7			
Եարբմճա »					2 16				8 18			
Հէրէքէ »					2 43				8 30			
Թաֆշանճիլ »					2 54				8 55			
Տիլ Իսկէլէսի »					3 10				9 5			
Կէյվէզէ »					3 38				9 14			
Թուզլա »					4 —				9 40			
Բէնտիք ժամ.					4 22				10 —			
									10 20			
Դարթալ »	1 25	1 54	2 28	3 14	4 37	6 38	8 20	9 5՝	10 30			
Մալթէփէ »	1 33	2 2	2 37	3 23	4 50	6 47	8 30	10 2	10 14			
Պօսթանճը »	1 43	2 12	2 47	3 33	5 5	6 57	8 41	10 14	11 1			
Էրէնքէօյ »	1 51	2 21	2 56	3 41	5 19	7 5	8 51	10 25	11 14			
Կէօզթէփէ »	1 5	2 28	3 3	3 50	5 32	7 12	8 59	10 34	11 26			
Ֆէնէր Եօլու »	2 2	2 32	3 7	3 54	5 36	7 6	9 3	10 38	— —			
Գրզրլ Թօփրաք »	2 7	2 37	3 11	3 58	5 4՝	7 20	9 9	10 43	11 37			
	2 10	2 40	3 14	4 1	5 45	7 23	9 13	10 47	— —			
Հայտար Փաշա ժամ.	2 1	2 45	3 19	4 6	5 53	7 28	9 19	10 53	11 46			
	2 23	2 53	3 27	4 15	6 5	7 38	9 27	11	12 5			
Բարաքէօյ Կամուրջ ժամ.	2 48	3 18	3 52	4 40	6 30	8 3	9 52	11 25	12 30			

Այս կառախումբը 1903 վերս. 15ն կ'երթեւեկէ

Այս կառախումբը 1902 նոյեմ. 16է 1903 մարտ. 31ին

Այս կառախումբ. 1902 նոյեմ. 16է 1903 մարտ. 15ին